

**ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
DEPARTAMENT STATYSTYKI**

**ORZECZNICTWO LEKARSKIE
O NIEZDOLNOŚCI DO PRACY
W 2004 ROKU**

Warszawa 2005

SPIS TREŚCI

	str.
Wprowadzenie	5
1. Orzecznictwo lekarskie w 2004 roku	8
2. Orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych wydane w 2004 roku	11
2.1 Orzeczenia pierwszorazowe wydane pracownikom ubiegającym się o rentę w 2004 roku	35
3. Orzeczenia ponowne dla celów rentowych wydane w 2004 roku	41
4. Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną w 2004 roku	55
Podsumowanie	65
Spis tabel	69
Spis rysunków	72

WPROWADZENIE

Departament Statystyki w celu pogłębienia informacji o zjawiskach zachodzących w systemie rentowym, przeprowadził kolejne pełne badanie statystyczne orzeczeń pierwszorazowych i ponownych wydanych dla celów rentowych oraz - po raz pierwszy - orzeczeń w sprawach o ustalenie uprawnień do renty socjalnej wydanych przez lekarzy orzeczników ZUS. Badanie to pozwala na analizowanie zachodzących zmian w obszarze orzekania o niezdolności do pracy.

Lekarze orzecznicy ZUS ustalają niezdolność do pracy dla celów rentowych, a także uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego. W tych przypadkach mogą dodatkowo orzec o potrzebie rehabilitacji leczniczej. Do zadań lekarzy orzeczników należy również kontrola prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy, orzekanie o potrzebie rehabilitacji w okresie czasowej niezdolności do pracy, orzekanie o przedłużeniu okresu zasiłkowego, a od 1 października 2003r. wydawanie orzeczeń o niezdolności do pracy w celu ustalenia uprawnienia do renty socjalnej. Zatem rok 2004 był pierwszym pełnym rokiem, kiedy to orzekano w sprawach rent socjalnych.

W myśl obowiązujących przepisów:

- za niezdolną do pracy uważa się osobę, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje jej odzyskania po przekwalifikowaniu.
 - a) niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeka się w przypadku naruszenia sprawności organizmu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych,
 - b) za całkowicie niezdolną do pracy uważa się osobę, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy,
 - c) częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnie z posiadanym poziomem kwalifikacji.

W zależności od charakteru i stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz rokowań odzyskania zdolności do pracy, lekarz orzecznik ustala trwałą lub okresową niezdolność do pracy.

- orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego, stanowiącego podstawę przyznania renty szkoleniowej, wydawane jest w stosunku do osoby niezdolnej do pracy w

dotychczasowym zawodzie, ale rokującej odzyskanie tej zdolności po przekwalifikowaniu do innego zawodu.

- orzeczenie ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego jest wydawane osobom, u których dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza rokują odzyskanie zdolności do pracy. Świadczenie to przysługuje przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Orzeczenie o tym świadczeniu może być wydane w wyniku: badań w sprawie ustalenia uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, badań dla celów rentowych lub w trakcie orzekania o przedłużeniu okresu zasiłkowego.
- orzeczenie o niezdolności do pracy w sprawie o ustalenie uprawnień do renty socjalnej określające stopień niezdolności do pracy oraz związek tej niezdolności z okresem jej powstania (zgodnie z przepisami ustawy) jest wydawane na wniosek osoby ubiegającej się o to świadczenie lub jej przedstawiciela ustawowego.

Informacje pozyskane w wyniku pełnego badania statystycznego orzeczeń wydanych w sprawach o rentę z tytułu niezdolności do pracy oraz o rentę socjalną w 2004 roku przez lekarzy orzeczników ZUS podzielono na następujące grupy tematyczne:

- Orzecznictwo lekarskie - tablice 1 - 2 zawierają rodzaj orzeczeń wydanych w latach 2003-2004, treść ustaleń dokonanych w tych orzeczeniach, jak również porównanie liczby wydanych orzeczeń w tych latach.
- Orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych - tablice 3-20 - zawierają charakterystykę populacji osób badanych dla celów rentowych po raz pierwszy. Przedstawiono rozkłady cech o charakterze demograficznym (wiek, płeć), rodzaj choroby będącej przyczyną powstania niezdolności do pracy, okoliczność powstania tej niezdolności, ocenę stopnia niezdolności oraz przewidywany okres jej trwania.
- Orzeczenia pierwszorazowe wydane pracownikom ubiegającym się o rentę - tablice 21-25 - informacje zawarte w tej części przedstawiają rozkłady i charakterystyki cech statystycznych, analogicznie jak w opisie badanych prezentowanych w części drugiej, w odniesieniu do pracowników ubiegających się o rentę .
- Orzeczenia ponowne dla celów rentowych - tablice 26-37 - zawierają charakterystykę populacji osób badanych dla celów rentowych ponownie. Przedstawiono w nich dane o strukturze wiekowej osób badanych oraz obraz zmian stopnia niezdolności do pracy w zależności od przyczyn chorobowych oraz przewidywany okres trwania niezdolności do pracy.
- Orzeczenia w sprawach o rentę socjalną - tablice 38-43 - zawierają charakterystykę populacji osób badanych pierwszorazowo i ponownie w celu ustalenia uprawnienia do renty socjalnej.

Przedstawiono tu ocenę stopnia niezdolności do pracy w zależności od przyczyn chorobowych

oraz przewidywany okres trwania niezdolności do pracy.

Należy zaznaczyć, iż niniejsze opracowanie nie obejmuje problematyki orzekania: o potrzebie rehabilitacji leczniczej w okresie czasowej niezdolności do pracy, w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy, o przedłużeniu okresu zasiłkowego.

1. ORZECZNICTWO LEKARSKIE*/ W 2004 ROKU

W 2004 roku - lekarze orzecznicy wydali łącznie 950,4 tys. orzeczeń w sprawach rentowych, poza rentowych, orzeczeń w sprawach o rentę socjalną oraz powypadkowych dotyczących ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu, tj. o 4,2% mniej niż w roku poprzednim. Spadek ten wystąpił pomimo iż od 1 października 2003 r. jednostki organizacyjne ZUS przejęły zadania związane z przyznawaniem i wypłatą renty socjalnej, co wiąże się z dodatkową liczbą wydawanych orzeczeń lekarskich.

Począwszy od 1998 r. roczny spadek wydawanych orzeczeń lekarskich jest konsekwencją spadku liczby wniosków składanych przez ubezpieczonych wynikających z wprowadzonych od września 1997 r. zmian zasad i trybu orzekania o niezdolności do pracy oraz włączenia w 1999 r. do zakresu działań ZUS orzekania o potrzebie rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej (rozporządzenie Rady Ministrów z 14 grudnia 1999 r.).

I tak o ile w 1998 r. wydano łącznie 1 271,1 tys. orzeczeń lekarskich w sprawach rentowych, pozarentowych i powypadkowych ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu, to w 2004 r. - ich liczba wyniosła - 950,4 tys.

Z liczby orzeczeń w 2004 r., orzeczenia wydane osobom ubiegającym się o świadczenie rentowe po raz pierwszy stanowiły 13,9%, orzeczenia wydane w wyniku badań ponownych w sprawach rentowych - 62,6%, orzeczenia powypadkowe, ustalające uszczerbek na zdrowiu - 10,2%, orzeczenia wydane emerytom w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego - 6,9%, a orzeczenia w sprawie renty socjalnej - 5,8%. (tablica 1).

W stosunku do 17,3% ogółu badanych osób (164,7 tys.) lekarze orzecznicy orzekli, że są one zdolne do pracy, przy czym w grupie badanych w sprawach rentowych po raz pierwszy zdolnych do pracy było 27,7%, a poddanych badaniom ponownym - 10,8%. Brak niezdolności do pracy stwierdzono u 1/5 badanych w sprawie renty socjalnej, a u 1/3 badanych w sprawach powypadkowych dotyczących ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu nie stwierdzono uszczerbku.

W 2004 r. w stosunku do roku poprzedniego liczba orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych zmalała o 16,1 tys., tj. o 10,8%, liczba orzeczeń ponownych dla celów rentowych o 47,7 tys. (7,4%), liczba orzeczeń powypadkowych dotyczących ustalenia procentowego

**/ bez orzeczeń wydanych w okresie czasowej niezdolności do pracy i w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy*

Orzeczenia lekarskie w latach 2003-2004

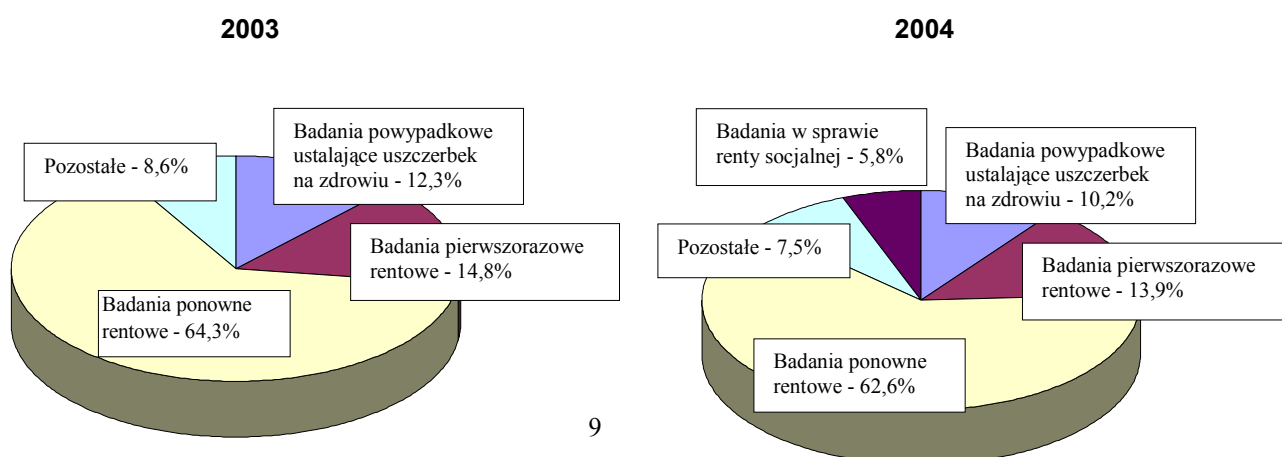
uszczerbku na zdrowiu o 26,6 tys. (21,6%), a liczba orzeczeń w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom zmalała o 6,2 tys. (8,6%) - (tablica 2 i rys. 1).

TABL. 1 ORZECZENIA*/ WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW W 2004 ROKU

Rodzaj orzeczenia	Ogółem	Orzeczenia ustalające:			
		niezdolność do pracy, uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego		brak niezdolności do pracy	
		liczba	%	liczba	%
OGÓLEM	950 401	785 746	100,0	164 655	100,0
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	132 276	95 649	12,2	36 627	22,2
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	594 956	530 532	67,5	64 424	39,1
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	65 613	45 229	5,8	20 384	12,4
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	96 706	65 780	8,4	30 926	18,8
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	54 783	43 424	5,5	11 359	6,9
orzeczenia w innych sprawach	6 067	5 132	0,6	935	0,6

**/ bez orzeczeń wydanych w okresie czasowej niezdolności do pracy i w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy*

Rys. 1 Struktura orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników w wyniku badań przeprowadzonych w latach 2003 - 2004

**TABL. 2 ORZECZENIA*/ WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW
W LATACH 2003-2004**

Rodzaj orzeczenia a – poprzedni okres =100		Ogółem
OGÓŁEM	2003	992 296
	2004	950 401
	a	95,8
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	2003	148 356
	2004	132 276
	a	89,2
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	2003	642 635
	2004	594 956
	a	92,6
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2003	71 817
	2004	65 613
	a	91,4
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2003	123 292
	2004	96 706
	a	78,4
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	2003	X
	2004	54 783
	a	X
orzeczenia w innych sprawach	2003	6 196
	2004	6 067
	a	97,9

**/ bez orzeczeń wydanych w okresie czasowej niezdolności do pracy i w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy*

2. ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH WYDANE W 2004 ROKU*/

Począwszy od 1998 r., tj. pierwszego, pełnego roku funkcjonowania nowego systemu orzekania o niezdolności do pracy udział orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych w orzeczeniach ogółem systematycznie maleje. W 1998 roku orzeczenia pierwszorazowe stanowiły 25,0% ogółu orzeczeń, zaś w 2004 r. już tylko 13,9%.

W 2004 r. spośród 132,3 tys. osób badanych dla celów rentowych po raz pierwszy 68,3 tys., tj. 51,6% ogółu orzeczeń pierwszorazowych uzyskało orzeczenie o niezdolności do pracy, w 27,1 tys. przypadków tj. 20,5% przyznano uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, w stosunku do 0,2 tys., którzy stanowili 0,2% badanych, ustalono celowość przekwalifikowania zawodowego, a 36,6 tys. osób czyli 27,7% uznano za zdolne do pracy (tablica 3).

Analizując tylko grupę 68,3 tys. badanych tj. tych, którzy uzyskali orzeczenie o niezdolności do pracy (bez osób w stosunku do których orzeczono uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego) - 35,8 tys. osób tj. 52,5% uznano za częściowo niezdolne do pracy; 22,9 tys. (33,5%) uzyskało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, a 9,6 tys. (14,0%) o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji. Porównując powyższą strukturę orzeczeń z rokiem ubiegłym, obserwujemy wzrost o 2 punkty procentowe udziału orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy oraz wzrost o 1,8 punktu procentowego orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy i do samodzielnej egzystencji.

Natomiast udział orzeczeń o braku niezdolności do pracy, w porównaniu do roku 2003, wzrósł o 0,5 punktu procentowego (rys. 2).

Rozpatrując strukturę orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych (bez osób w stosunku do których orzeczono uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego) według płci, obserwujemy wyższy udział mężczyzn, stanowili bowiem ok. 60% tej grupy badanych, oraz częstsze orzekanie o braku niezdolności do pracy wśród kobiet (tablica 4).

**/ bez orzeczeń pierwszorazowych w sprawie renty socjalnej*

Orzeczenia pierwszorazowe
Stopień niezdolności do pracy

**TABL. 3 ORZECZENIA*/ PIERWSZORAZOWE WYDANE
 DLA CELÓW RENTOWYCH W LATACH 2003-2004**

Stopień niezdolności do pracy a - poprzedni okres = 100		Ogółem	
		liczba	%
ORZECZENIA OGÓŁEM	2003	148 356	100,0
	2004	132 276	100,0
	a	89,2	
z tego ustalające:			
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2003	9 134	6,2
	2004	9 565	7,2
	a	104,7	
całkowitą niezdolność do pracy	2003	23 616	15,9
	2004	22 888	17,3
	a	96,9	
częściową niezdolność do pracy	2003	42 157	28,4
	2004	35 810	27,1
	a	84,9	
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	2003	29 026	19,6
	2004	27 142	20,5
	a	93,5	
celowość przekwalifikowania zawodowego	2003	321	0,2
	2004	244	0,2
	a	76,0	
brak niezdolności do pracy	2003	44 102	29,7
	2004	36 627	27,7
	a	83,1	

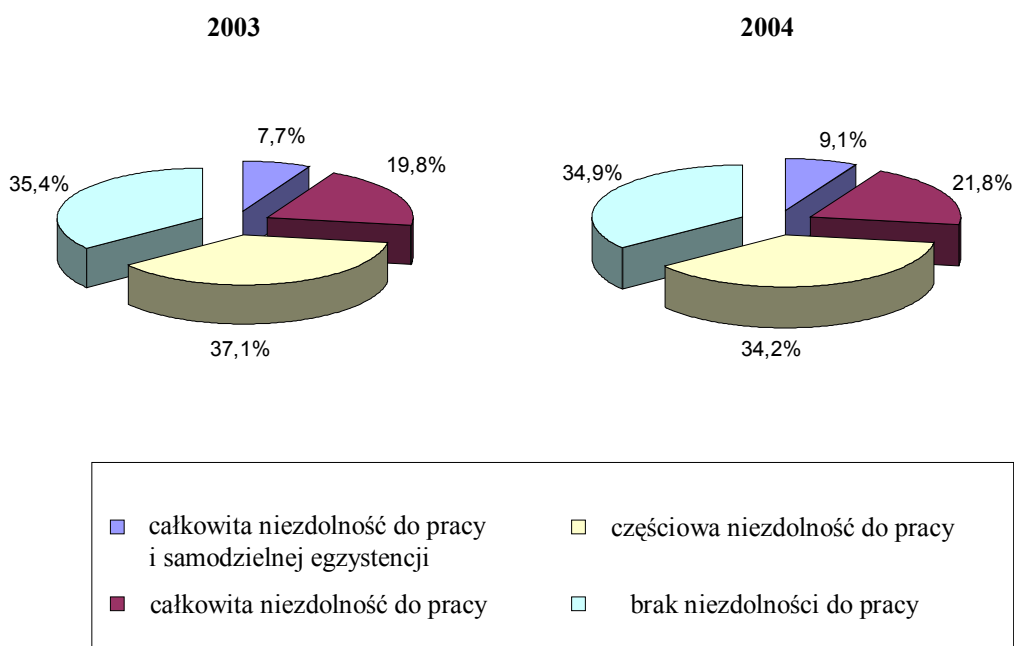
**/ bez orzeczeń wydanych w okresie czasowej niezdolności do pracy i w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

**TABL. 4 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/
WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH I STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY**

Stopień niezdolności do pracy	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
ORZECZENIA OGÓŁEM	104 890	100,0	62 613	100,0	42 277	100,0
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	9 565	9,1	5 584	8,9	3 981	9,4
całkowitą niezdolność do pracy	22 888	21,8	14 564	23,3	8 324	19,7
częściową niezdolność do pracy	35 810	34,2	22 792	36,4	13 018	30,8
brak niezdolności do pracy	36 627	34,9	19 673	31,4	16 954	40,1

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

Rys. 2 Struktura orzeczeń pierwszorzazowych dla celów rentowych w latach 2003-2004

**Orzeczenia pierwszorazowe
Okoliczności powstania niezdolności do pracy**

Orzekając o niezdolności do pracy lekarze orzecznicy ZUS ustalają okoliczności jej powstania. Rozróżnia się trzy rodzaje okoliczności:

- wypadki przy pracy, wypadki w drodze do pracy lub z pracy (dotyczy wypadków zaistniałych przed 1 stycznia 2003 r.) oraz wypadki w szczególnych okolicznościach,
- choroby zawodowe,
- inne przyczyny powodujące niezdolność do pracy tzw. ogólny stan zdrowia.

Niezdolność do pracy w 2004 r. wynikała w 94,3% przypadków z tzw. ogólnego stanu zdrowia. Udział wypadków przy pracy wynosił 4,3%, a chorób zawodowych 1,4%. Z porównania powyższej struktury orzeczeń pierwszorazowych wydanych w 2004 r. z analogiczną z 2003 r., czy też lat wcześniejszych, wynika, że nie wystąpiły istotne zmiany związane z przyczyną powstania niezdolności do pracy.

Liczbę orzeczeń wydanych poszczególnym grupom ubezpieczeniowym oraz strukturę tych orzeczeń według okoliczności powstania niezdolności do pracy prezentują tablice 5 - 6.

**TABL. 5 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY
DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA
NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ GRUP UBEZPIECZONYCH**

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		wypadki **/	choroby zawodowe	inne przyczyny (ogólny stan zdrowia)
OGÓŁEM	94 958	4 130	1 287	89 541
z tego orzeczenia wydane:				
pracownikom ubiegającym się o rentę	64 983	1 839	1 242	61 902
osobom nie będącym pracownikami ubiegającym się o rentę	6 717	182	13	6 522
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	18 545	2 109	32	16 404
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty rodzinnej	4 713	-	-	4 713

*/ bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką

**/ wypadki przy pracy, w drodze do lub z pracy, w szczególnych okolicznościach

TABL. 6 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ GRUP UBEZPIECZONYCH

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		wypadki **/	choroby zawodowe	inne przyczyny (ogólny stan zdrowia)
OGÓLEM	100,0	4,3	1,4	94,3
z tego orzeczenia wydane:				
pracownikom ubiegającym się o rentę	100,0	2,8	1,9	95,3
osobom nie będącym pracownikami ubiegającym się o rentę	100,0	2,7	0,2	97,1
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	100,0	11,4	0,2	88,4
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty rodzinnej	100,0	-	-	100,0

**/ bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatanką*

***/ wypadki przy pracy, w drodze do lub z pracy, w szczególnych okolicznościach*

Okoliczności powodujące powstanie niezdolności do pracy determinowały stopień tej niezdolności.

Osoby, które uległy wypadkom otrzymywały najczęściej orzeczenie ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego (61,6% przypadków) lub ustalające częściową niezdolność do pracy (26,3% przypadków). W grupie osób, u których stwierdzono chorobę zawodową, częściową niezdolność do pracy orzeczono w stosunku do 88,3% badanych. Natomiast wśród orzeczeń wydanych w związku z ogólnym stanem zdrowia - w 37,1% przypadków orzeczono częściową niezdolność do pracy, 27,4% badanych otrzymało uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego, w 24,8% przypadków orzeczono całkowitą niezdolność do pracy, a 10,5% ubezpieczonych otrzymało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji (tablica 7 i 8).

Orzeczenia pierwszorazowe
Okoliczności powstania niezdolności do pracy

TABL. 7 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ JEJ STOPNIA

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		wypadki **/	choroby zawodowe	inne przyczyny (ogólny stan zdrowia)
OGÓŁEM	94 958	4 130	1 287	89 541
z tego ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	9 470	93	19	9 358
całkowitą niezdolność do pracy	22 642	363	63	22 216
częściową niezdolność do pracy	35 460	1 085	1 136	33 239
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	27 142	2 544	48	24 550
celowość przekwalifikowania zawodowego	244	45	21	178

**/ bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

***/ wypadki przy pracy, w drodze do lub z pracy, w szczególnych okolicznościach*

TABL. 8 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ OKOLICZNOŚCI JEJ POWSTANIA

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		wypadki **/	choroby zawodowe	inne przyczyny (ogólny stan zdrowia)
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	10,0	2,2	1,5	10,5
całkowitą niezdolność do pracy	23,8	8,8	4,9	24,8
częściową niezdolność do pracy	37,3	26,3	88,3	37,1
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	28,6	61,6	3,7	27,4
celowość przekwalifikowania zawodowego	0,3	1,1	1,6	0,2

**/ bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

***/ wypadki przy pracy, w drodze do lub z pracy, w szczególnych okolicznościach*

W korelacji stopnia niezdolności do pracy z przyczyną jej powstania według płci osób badanych, analiza wykazała, iż mężczyźni stanowili 61,9% badanych po raz pierwszy w 2004 r. Wśród osób, które uległy wypadkom przy pracy ich udział wynosił 80,6%, a wśród badanych z ogólnego stanu zdrowia - 61,3%. Jedynie w grupie osób niezdolnych do pracy z tytułu choroby zawodowej udział mężczyzn był niższy niż kobiet i wynosił 44,8% (tablica 9).

TABL. 9 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI, JEJ STOPNIA ORAZ PŁCI OSÓB BADANYCH

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		wypadki **/	choroby zawodowe	inne przyczyny (ogólny stan zdrowia)
OGÓLEM	94 958	4 130	1 287	89 541
Mężczyźni	58 817	3 330	577	54 910
orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	5 523	83	17	5 423
całkowitą niezdolność do pracy	14 398	316	48	14 034
częściową niezdolność do pracy	22 518	889	468	21 161
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	16 163	1 999	29	14 135
celowość przekwalifikowania zawodowego	215	43	15	157
Kobiety	36 141	800	710	34 631
orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	3 947	10	2	3 935
całkowitą niezdolność do pracy	8 244	47	15	8 182
częściową niezdolność do pracy	12 942	196	668	12 078
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	10 979	545	19	10 415
celowość przekwalifikowania zawodowego	29	2	6	21

*/ bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką

**/ wypadki przy pracy, w drodze do lub z pracy, w szczególnych okolicznościach

Analizując przestrzenne zróżnicowanie wydanych w 2004 r. orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy, obserwujemy, że najwięcej wydano ich w województwie śląskim - 12,9% ogółu orzeczeń pierwszorazowych, mazowieckim - 12,1%, wielkopolskim - 11,6%, łódzkim - 8,4% i dolnośląskim - 8,2%. W tych pięciu województwach wydano ponad 53% ogółu orzeczeń pierwszorazowych ustalających prawo do świadczeń (tablica 10).

Oprócz przestrzennego zróżnicowania liczby wydanych orzeczeń po raz pierwszy przez lekarzy orzeczników ZUS, interesujące wydają się być relacje orzeczeń o określonym stopniu niezdolności do pracy lub orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego do ogółu wydanych orzeczeń pierwszorazowych stwierdzających niezdolność do pracy łącznie z orzeczeniami ustalającymi uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, w poszczególnych województwach. I tak, najwyższy udział orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy (łącznie z orzeczeniami o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji) w ogólnej liczbie orzeczeń wystąpił, podobnie jak w dwóch latach poprzednich, w województwie podlaskim i wynosił 41,9% (rys.3). O zbliżonej wysokości współczynnik ten wystąpił również w województwach: świętokrzyskim - 41,7%, zachodniopomorskim - 39,5% oraz warmińsko-mazurskim - 39,2%. Orzekanie o częściowej niezdolności do pracy było relatywnie najwyższe, podobnie jak w latach poprzednich, w województwie podkarpackim. Udział orzeczeń o częściowej niezdolności do pracy wynosił w tym województwie 54,9% i znacznie odbiegał od wskaźników w pozostałych województwach. Dla porównania: wskaźnik w skali kraju dla tych orzeczeń wynosił 37,3% (rys 4).

Uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego przyznawano najczęściej w województwie łódzkim - 44,8%, opolskim 35,4% i śląskim 32,6%. (rys. 5).

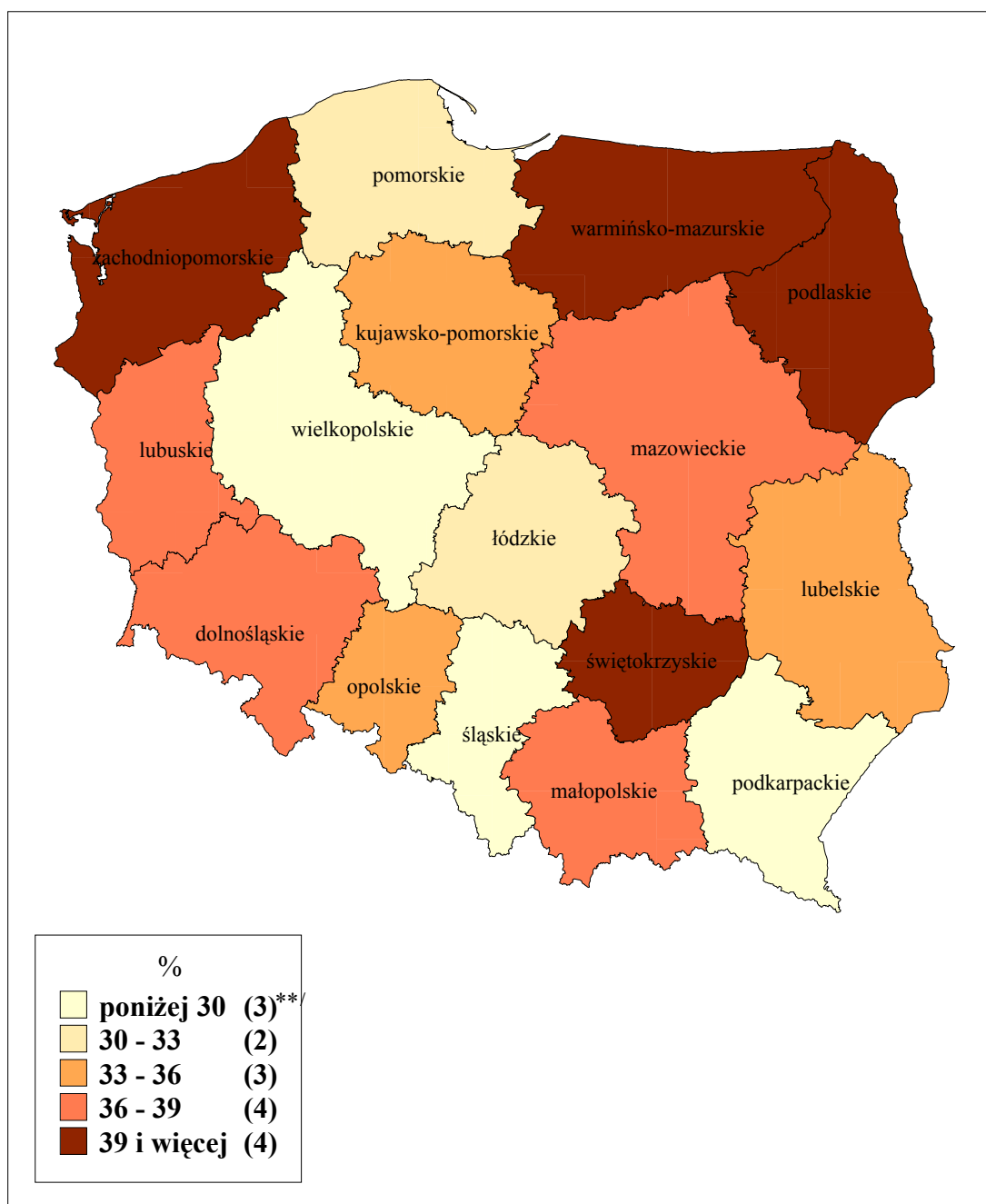
**TABL. 10 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH
STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Województwo	Udział orzeczeń ustalających niezdolność do pracy
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	8,2
Kujawsko-pomorskie	7,1
Lubelskie	4,8
Lubuskie	2,7
Łódzkie	8,4
Małopolskie	6,2
Mazowieckie	12,1
Opolskie	1,9
Podkarpackie	4,5
Podlaskie	1,6
Pomorskie	6,4
Śląskie	12,9
Świętokrzyskie	2,5
Warmińsko-mazurskie	3,6
Wielkopolskie	11,6
Zachodniopomorskie	5,5

Wyniki analizy orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych 2004 r. potwierdziły, że podstawowe choroby powodujące powstawanie niezdolności do pracy są związane z ogólnym stanem zdrowia. Są to choroby układu krążenia - 20,7% ogółu orzeczeń, choroby psychiczne - 15,5%, choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego - 13,5%, nowotwory - 13,8% oraz choroby układu nerwowego - 8,4% (tablica 11).

W porównaniu z rokiem 2003 spadła liczba orzeczeń w zakresie każdej analizowanej grupy chorobowej. Jedynie, wzrost, zarówno liczby orzeczeń (o 3,3%) jak i ich udziału (o 1,6 punktu procentowego), wystąpił wśród badanych ze stwierdzoną chorobą nowotworową (tablica 11).

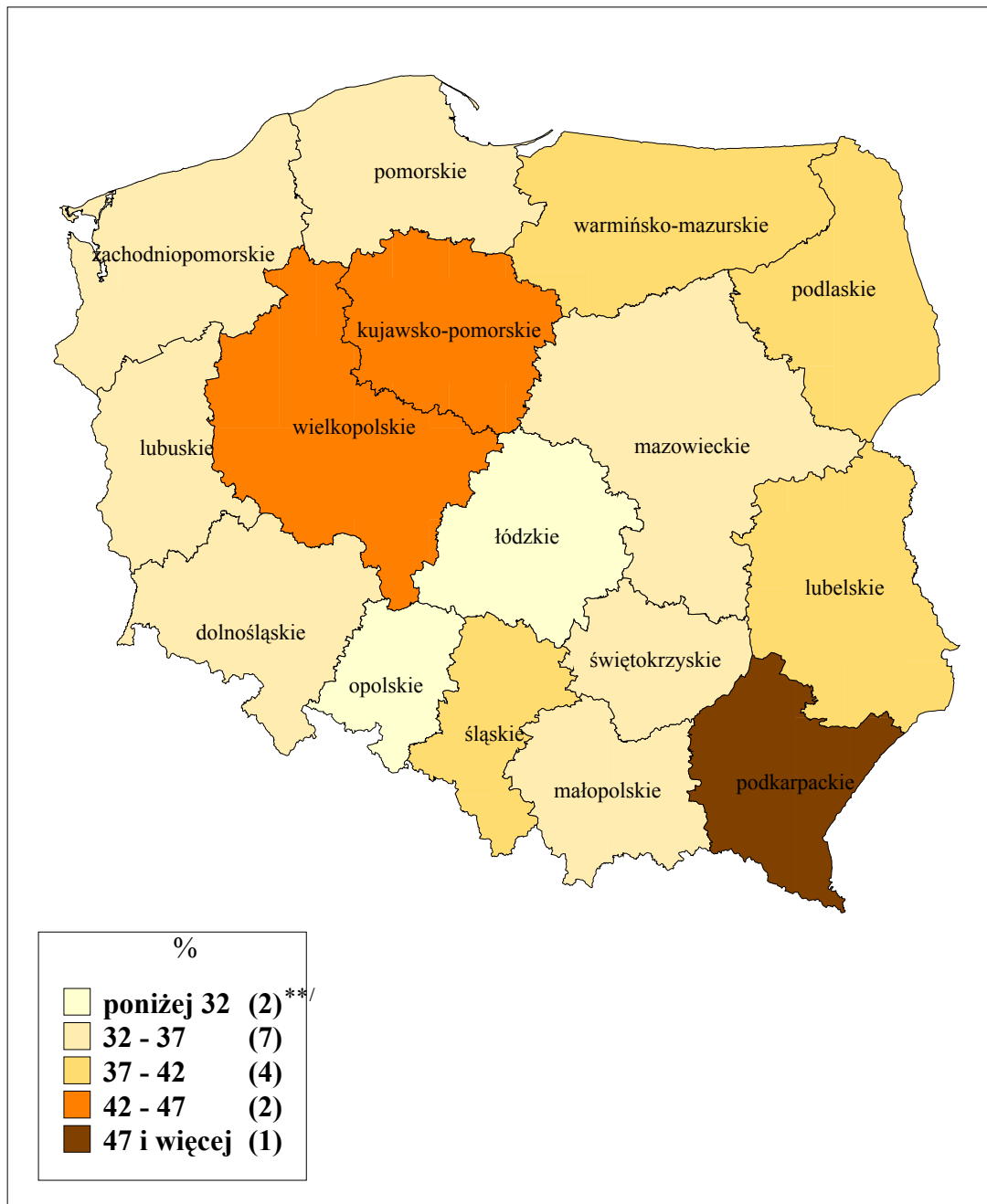
Rys. 3 Relacja orzeczeń o całkowitej*/ niezdolności do pracy do ogółu orzeczeń stwierdzających niezdolność do pracy według województw

*/ dotyczy orzeczeń ustalających zarówno całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji jak i całkowitą niezdolność do pracy (bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką)

**/ liczba województw

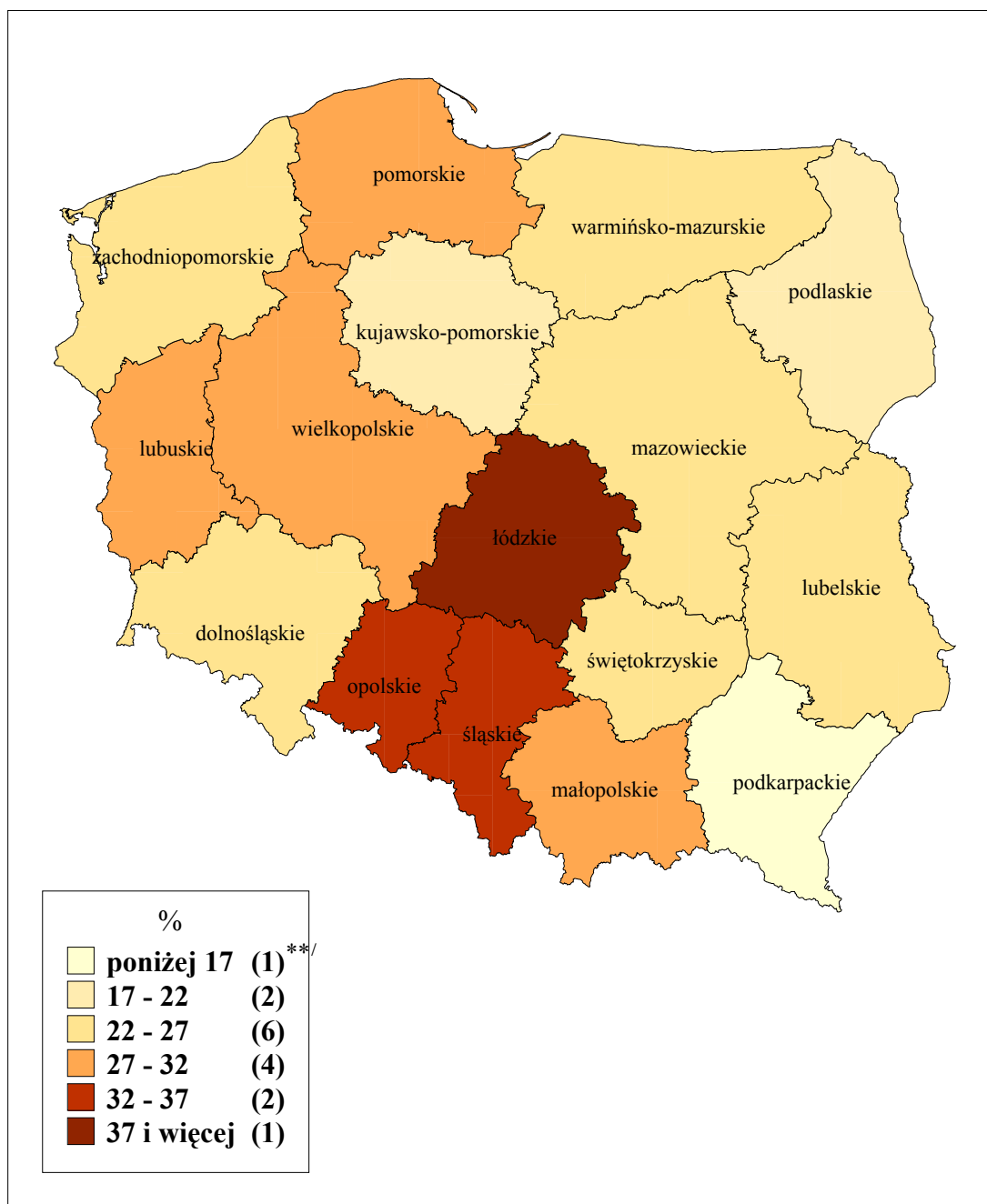
Rys. 4 Relacja orzeczeń o częściowej*/ niezdolności do pracy do ogółu orzeczeń stwierdzających niezdolność do pracy według województw

*/ bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką

**/ liczba województw

Rys. 5 Relacja orzeczeń przyznających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego*/ do ogółu orzeczeń stwierdzających niezdolność do pracy według województw

*/ bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką

**/ liczba województw

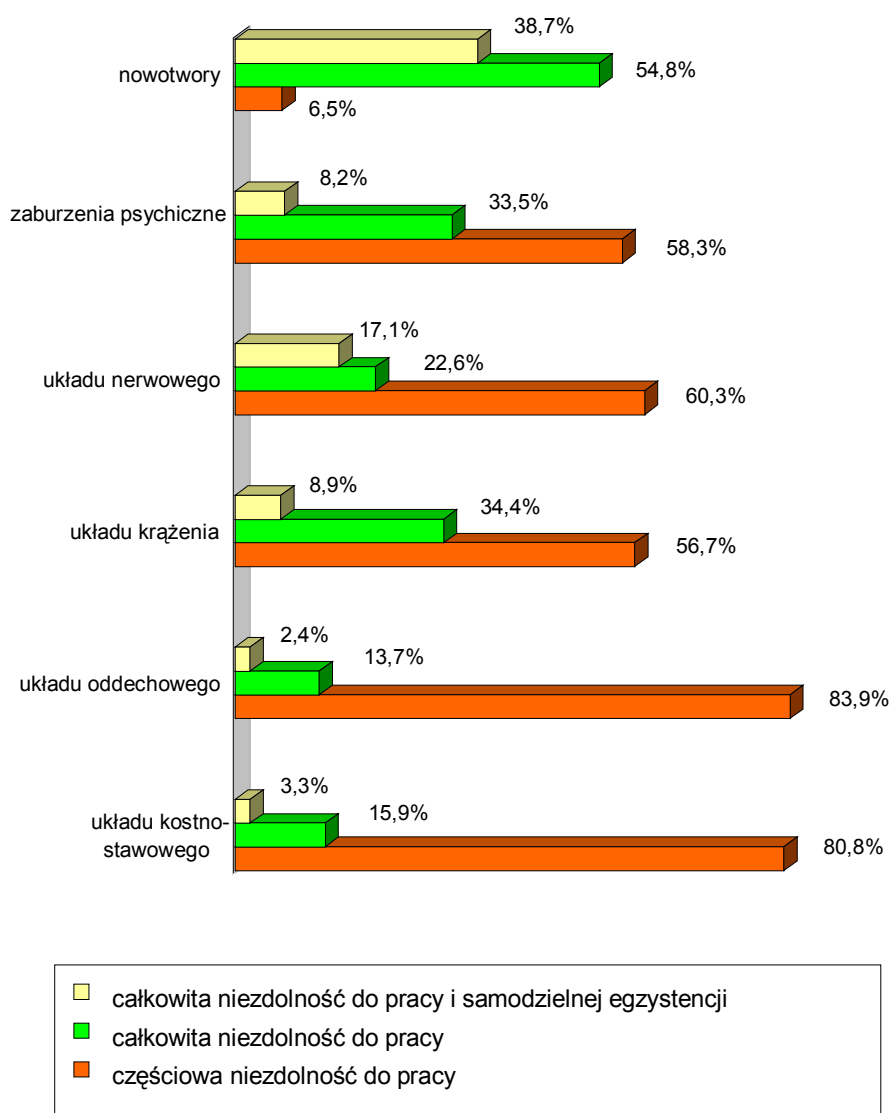
Podobnie jak w roku poprzednim całkowitą niezdolność do pracy powodowały głównie nowotwory i choroby układu krążenia, natomiast częściową niezdolność do pracy choroby układu krążenia i choroby psychiczne.

Strukturę orzeczeń ustalających całkowitą lub częściową niezdolność do pracy (bez uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego i celowości przekwalifikowania zawodowego) w zależności od grup chorobowych obrazuje rys.6.

**TABL. 11 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY
DLA CELÓW RENTOWYCH WYDANE W LATACH 2003-2004
WEDŁUG GRUP CHOROBYCH**

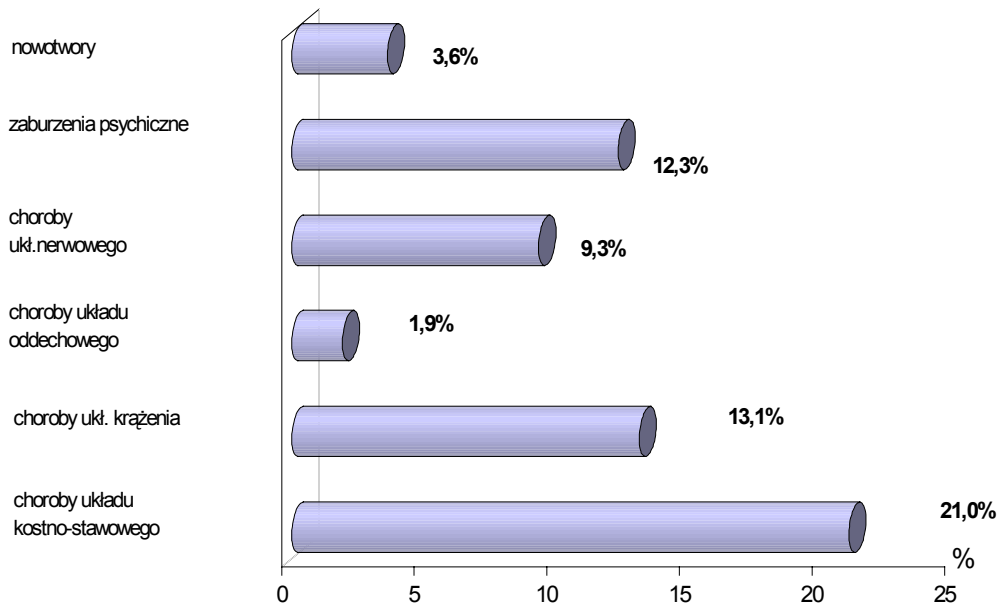
Grupy chorobowe a - poprzedni okres = 100	Ogółem	Orzeczenia ustalające:					
		niezdolność do samodzielnej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy	uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	z potrzebą rehabilitacji leczniczej	celowość przekwalifikowania zawodowego
OGÓLEM	2003 104 254 2004 95 649 a 91,7	9 134 9 565 104,7	23 616 22 888 96,9	42 157 35 810 84,9	29 026 27 142 93,5	5 699 6 491 113,9	321 244 76,0
w tym:							
nowotwory	2003 12 750 2004 13 171 a 103,3	4 408 4 700 106,6	6 608 6 701 101,4	857 792 92,4	875 978 111,8	16 11 68,8	2 - X
choroby psychiczne	2003 17 011 2004 14 863 a 87,4	1 027 942 91,7	4 486 3 866 86,2	7 981 6 706 84,0	3 516 3 349 95,3	6 119 1983,3	1 - X
choroby układu nerwowego	2003 8 699 2004 8 013 a 92,1	972 931 95,8	1 318 1 234 93,6	3 840 3 287 85,6	2 540 2 537 99,9	601 701 116,6	29 24 82,8
choroby układu krążenia	2003 21 728 2004 19 826 a 91,2	1 235 1 447 117,2	5 595 5 602 100,1	10 703 9 203 86,0	4 175 3 547 85,0	1 169 1 067 91,3	20 27 135,0
choroby układu oddechowego	2003 3 588 2004 3 058 a 85,2	64 61 95,3	362 344 95,0	2 385 2 103 88,2	735 522 71,0	321 315 98,1	42 28 66,7
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2003 15 016 2004 12 925 a 86,1	197 235 119,3	1 163 1 141 98,1	7 077 5 803 82,0	6 530 5 709 87,4	2 069 2 309 111,6	49 37 75,5

Rys. 6 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych według stopnia niezdolności do pracy i wybranych grup chorobowych

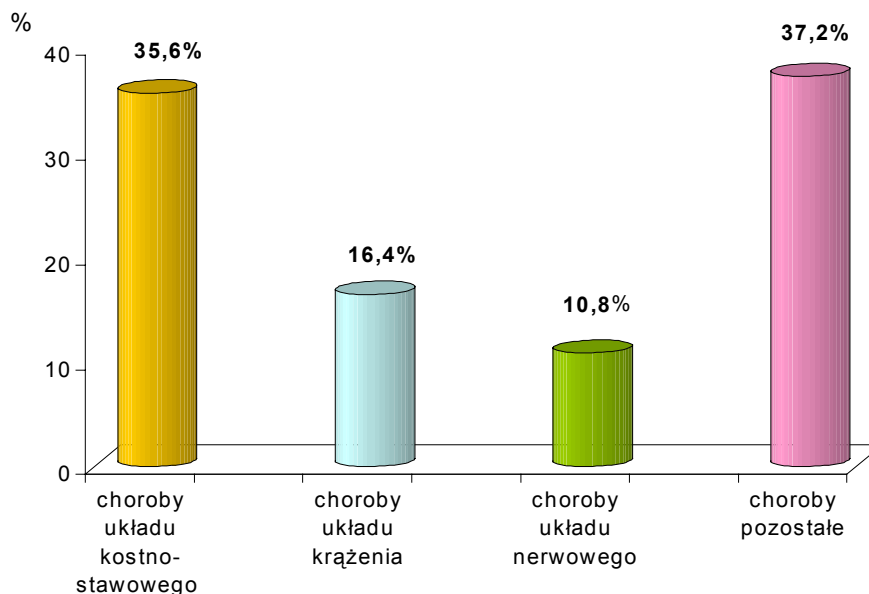
Uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego wśród badanych po raz pierwszy w 2004 r. otrzymało 27,1 tys. ubezpieczonych tj. 20,5% ogółu orzeczeń pierwszorazowych. Z analizy tych orzeczeń wynika, że w grupie badanych dominującą przyczyną uprawniającą do świadczenia rehabilitacyjnego były choroby układu kostno-stawowego - 21,0% uprawnionych. W dalszej kolejności były to choroby układu krążenia - 13,1%, zaburzenia psychiczne - 12,3%, choroby układu nerwowego - 9,3% i nowotwory - 3,6% (rysunek 7).

Rys. 7 Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego według wybranych grup chorobowych

W przypadku 23,9% uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego lekarze orzecznicy ustalili jednocześnie potrzebę przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS. Strukturę orzeczeń według grup chorobowych, które były przyczyną potrzeby przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej przedstawia (rysunek 8).

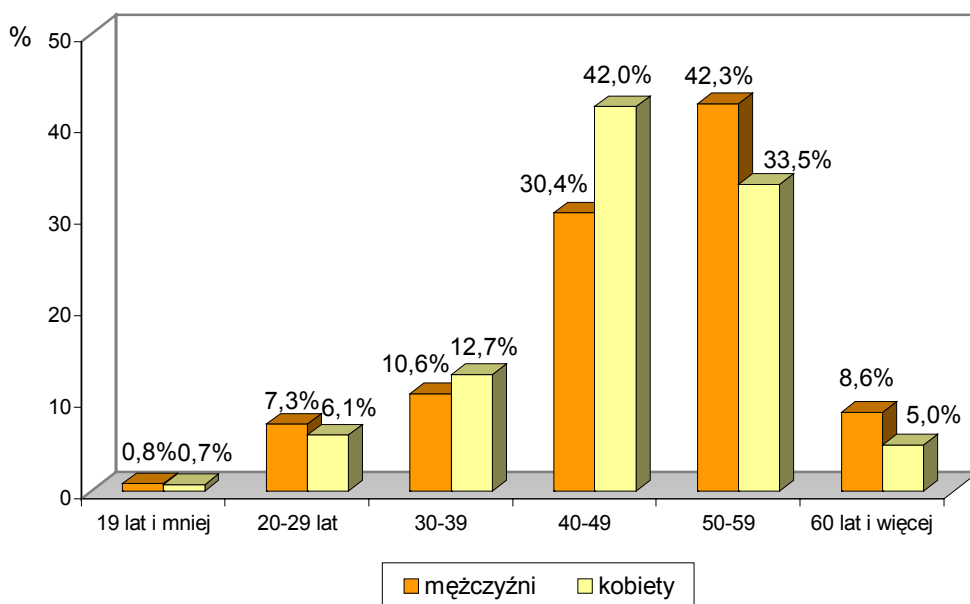
Rys. 8 Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających potrzebę rehabilitacji leczniczej dla uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego według grup chorobowych

Średni wiek osób badanych w 2004 r. po raz pierwszy dla celów rentowych - łącznie z osobami, w stosunku do których ustalono uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego - wynosił 46,6 lat (mężczyźni - 47,0 lat, kobiety - 45,8 lat) i w porównaniu z rokiem 2003 zwiększył się średnio o 7 miesięcy. Najliczniejszą grupą, tj. 37,3% ogółu badanych stanowiły osoby z przedziału wiekowego 50 - 59 lat. Jednak nowi renciści oraz pobierający po raz pierwszy świadczenie rehabilitacyjne to w 56,4% przypadków osoby poniżej 50 roku życia, a co piąta osoba poniżej 40 roku życia.

Strukturę orzeczeń pierwszorazowych rentowych według wieku i płci osób poddanych badaniu ilustruje wykres 9.

Rys. 9 Struktura wieku osób badanych po raz pierwszy dla celów rentowych

Korelacje między wiekiem badanych, a rodzajem występujących u tych osób schorzeń oraz orzeczoną stopniem niezdolności do pracy, bądź przyznaniem uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego przedstawiają tabele 12-15.

TABL. 12 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY I SAMODZIELNEJ EGZYSTENCJI WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	100,0	1,1	6,5	9,6	27,5	40,1	6,4	8,8	49,7
w tym:									
nowotwory	100,0	0,2	2,9	7,1	30,6	49,3	6,5	3,4	50,3
zaburzenia psychiczne	100,0	3,4	13,8	16,6	28,1	23,8	4,6	9,7	45,2
choroby układu nerwowego	100,0	2,7	12,7	13,4	28,1	32,6	5,0	5,5	45,6
choroby układu krążenia	100,0	0,1	1,2	4,9	20,7	40,9	9,4	22,8	56,3
choroby układu oddechowego	100,0	-	3,3	6,7	16,7	33,3	15,0	25,0	56,2
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,4	3,4	4,3	14,3	24,1	6,5	47,0	60,0

TABL. 13 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,6	7,6	12,3	32,6	38,8	5,5	2,6	47,3
w tym:									
nowotwory	100,0	0,1	3,5	9,1	36,8	45,0	4,7	0,8	48,5
zaburzenia psychiczne	100,0	1,6	19,1	23,4	31,6	20,3	2,1	1,9	40,9
choroby układu nerwowego	100,0	0,9	11,3	16,5	34,8	31,5	4,0	1,0	44,5
choroby układu krążenia	100,0	0,1	1,3	4,0	26,3	53,3	10,0	5,0	52,5
choroby układu oddechowego	100,0	0,3	2,9	3,9	25,7	47,5	10,9	8,8	52,8
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,5	4,9	15,5	34,7	30,4	6,6	7,4	48,1

TABL. 14 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH CZĘŚCIOWĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ GRUP CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,2	5,4	10,0	34,1	43,3	5,4	1,6	48,2
w tym:									
nowotwory	100,0	-	6,9	10,9	37,0	38,2	5,6	1,4	47,5
zaburzenia psychiczne	100,0	0,4	7,4	14,1	42,4	32,6	1,7	1,4	45,5
choroby układu nerwowego	100,0	0,3	7,6	15,6	38,4	35,2	2,7	0,2	45,5
choroby układu krążenia	100,0	0,0	0,8	3,1	27,2	57,6	8,8	2,5	52,2
choroby układu oddechowego	100,0	0,2	1,4	4,8	23,7	56,1	9,2	4,6	52,4
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,0	3,4	9,1	35,2	45,1	6,1	1,1	48,8

TABL. 15 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ GRUP CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	100,0	0,3	12,8	19,8	38,9	27,3	0,9	0,0	42,8
w tym:									
nowotwory	100,0	0,3	15,3	19,5	37,0	25,6	2,3	-	42,4
zaburzenia psychiczne	100,0	0,0	9,0	20,0	45,8	24,8	0,3	0,1	43,3
choroby układu nerwowego	100,0	0,0	9,5	20,9	43,8	25,0	0,8	-	43,1
choroby układu krążenia	100,0	-	2,3	8,4	39,7	47,8	1,8	0,0	48,2
choroby układu oddechowego	100,0	-	6,7	17,5	42,5	32,7	0,6	-	44,5
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,1	8,6	20,0	41,8	28,7	0,8	-	43,7

Wydając orzeczenie w sprawach rentowych, lekarze orzecznicy oprócz orzekania o stopniu niezdolności do pracy, określają również długość przewidywanego okresu trwania tej niezdolności. Orzekanie o trwałej niezdolności do pracy ma miejsce wówczas, gdy według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy. W tych przypadkach mamy do czynienia z orzeczeniem bezterminowym. W pozostałych przypadkach orzeka się czasową niezdolność do pracy.

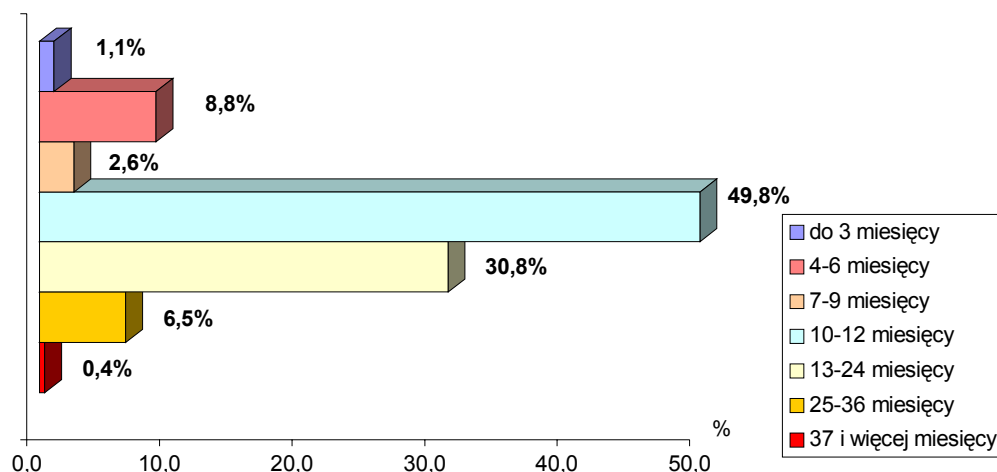
W 2004 r. w 13,2% przypadków, rzadziej niż w roku poprzednim, ustalono orzeczenie bezterminowe (w 2003 r. odsetek ten wynosił 15,3%). Orzeczenia wydawane na okres do dwóch lat stanowiły ponad 80% ogółu orzeczeń pierwszorzadowych, czyli co piąta osoba legitymowała się orzeczeniem na okres powyżej 24 miesięcy lub bezterminowym. W roku ubiegłym orzeczenia na okres ważności do 2 lat stanowiły 77,5%. Strukturę orzeczeń według okresu ich ważności zaprezentowano w tabelicy 16, natomiast strukturę orzeczeń wydanych na czas określony, tzn. z pominięciem orzeczeń bezterminowych, obrazuje rys. 10.

**TABL. 16 ORZECZENIA USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH*/
WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI**

Okres ważności orzeczeń	Ogółem		Orzeczenia ustalające:					
			całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji		całkowitą niezdolność do pracy		częściową niezdolność do pracy	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	68 263	100,0	9 565	100,0	22 888	100,0	35 810	100,0
z tego wydane na okres:								
do 3 miesięcy	668	1,0	23	0,2	90	0,4	555	1,6
4 – 6 miesięcy	5 240	7,7	358	3,7	1 157	5,1	3 725	10,4
7 – 9 miesięcy	1 511	2,2	156	1,6	481	2,1	874	2,4
10 – 12 miesięcy	29 493	43,2	3 971	41,6	9 537	41,7	15 985	44,6
13 – 24 miesięcy	18 223	26,7	1 967	20,6	6 851	29,9	9 405	26,3
25 – 36 miesięcy	3 840	5,6	579	6,1	1 623	7,1	1 638	4,6
37 miesięcy i więcej	258	0,4	52	0,5	122	0,5	84	0,2
bezterminowe	9 030	13,2	2 459	25,7	3 027	13,2	3 544	9,9

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

Rys. 10 Struktura orzeczeń pierwszorzazowych rentowych wydanych na czas określony według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy

Na długość przewidywanego okresu ważności orzeczeń ma wpływ orzeczony stopień niezdolności do pracy. I tak, w przypadku całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, orzeczenia bezterminowe otrzymało 25,7% badanych, wśród osób z całkowitą niezdolnością do pracy orzeczenia bezterminowe stanowiły 13,2%, a z częściową niezdolnością do pracy 9,9%. W roku poprzednim udział tych orzeczeń wynosił odpowiednio 30,5%, 15,6% i 11,8%.

Największe zmiany w porównaniu z rokiem poprzednim obserwujemy w orzeczeniach wydanych na okres 10-12 miesięcy. Wzrost ich udziału w orzeczeniach ogółem (łącznie z bezterminowymi) wyniósł 4,3 punktu procentowego.

Najwyższy wzrost tych orzeczeń odnotowano wśród osób z orzeczoną częściową niezdolnością do pracy - 5,2 punktu procentowego.

Strukturę orzeczeń pierwszorzazowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy oraz porównanie dynamiki orzeczeń wydanych w latach 2003-2004 przedstawiono w tablicach 17 i 18.

**TABL. 17 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY
DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA
NIEZDOLNOŚCI W LATACH 2003-2004**

Okres ważności orzeczeń a - poprzedni okres = 100		Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
			całkowitą niezdolność do pracy i samodziel- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2003	74 907	9 134	23 616	42 157
	2004	68 263	9 565	22 888	35 810
	a	91,1	104,7	96,9	84,9
z tego wydane na okres:					
do 3 miesięcy	2003	966	23	99	844
	2004	668	23	90	555
	a	69,2	100,0	90,9	65,8
4 – 6 miesięcy	2003	6 014	358	1 245	4 411
	2004	5 240	358	1 157	3 725
	a	87,1	100,0	92,9	84,4
7 – 9 miesięcy	2003	1 575	150	467	958
	2004	1 511	156	481	874
	a	95,9	104,0	103,0	91,2
10 – 12 miesięcy	2003	29 122	3 436	9 065	16 621
	2004	29 493	3 971	9 537	15 985
	a	101,3	115,6	105,2	96,2
13 – 24 miesięcy	2003	20 386	1 850	6 784	11 752
	2004	18 223	1 967	6 851	9 405
	a	89,4	106,3	101,0	80,0
25 – 36 miesięcy	2003	4 952	491	2 046	2 415
	2004	3 840	579	1 623	1 638
	a	77,5	117,9	79,3	67,8
37 miesięcy i więcej	2003	409	37	211	161
	2004	258	52	122	84
	a	63,1	140,5	57,8	52,2
bezterminowe	2003	11 483	2 789	3 699	4 995
	2004	9 030	2 459	3 027	3 544
	a	78,6	88,2	81,8	71,0

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

TABL. 18 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI W LATACH 2003-2004

Okres ważności orzeczeń	Ogółem	Orzeczenia ustalające:			
		całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy	
OGÓŁEM	2003 2004	100,0 100,0	12,2 14,0	31,5 33,5	56,3 52,5
z tego wydane na okres:					
do 3 miesięcy	2003 2004	100,0 100,0	2,4 3,4	10,2 13,5	87,4 83,1
4 – 6 miesięcy	2003 2004	100,0 100,0	6,0 6,8	20,7 22,1	73,3 71,1
7 – 9 miesięcy	2003 2004	100,0 100,0	9,5 10,3	29,7 31,8	60,8 57,9
10 – 12 miesięcy	2003 2004	100,0 100,0	11,8 13,5	31,1 32,3	57,1 54,2
13 – 24 miesięcy	2003 2004	100,0 100,0	9,1 10,8	33,3 37,6	57,6 51,6
25 – 36 miesięcy	2003 2004	100,0 100,0	9,9 15,1	41,3 42,3	48,8 42,6
37 miesięcy i więcej	2003 2004	100,0 100,0	9,0 20,2	51,6 47,3	39,4 32,5
bezterminowe	2003 2004	100,0 100,0	24,3 27,2	32,2 33,5	43,5 39,3

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

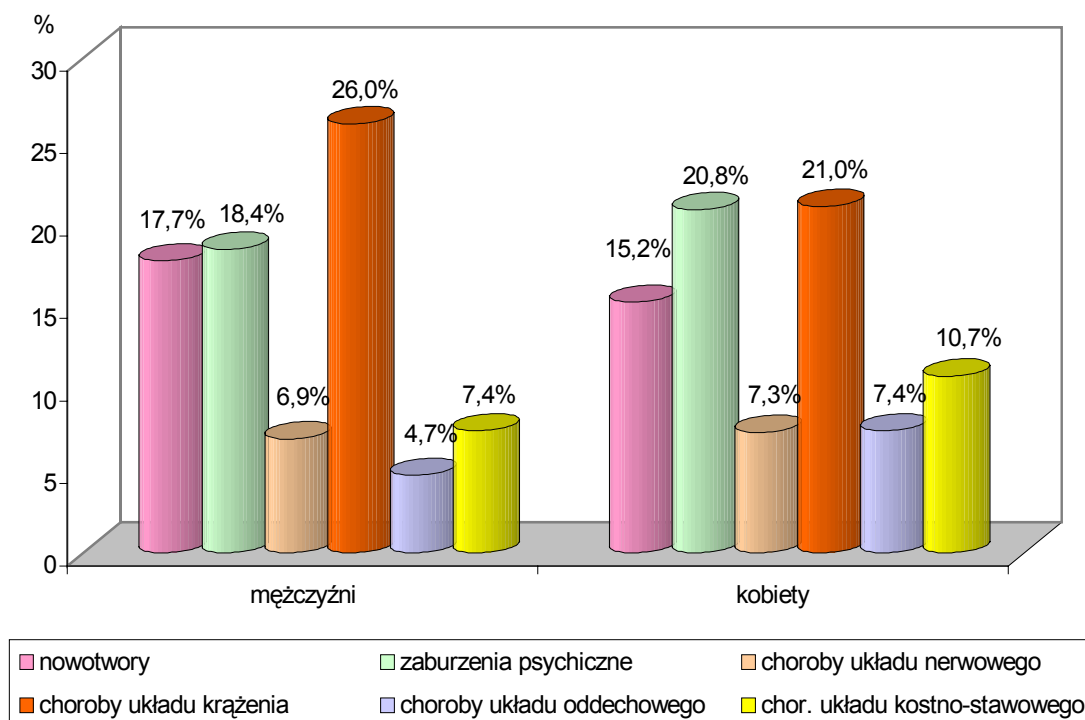
Długość okresu ważności orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników uzależniona jest również od rodzaju schorzenia. Orzeczenia bezterminowe najczęściej uzyskiwały osoby z chorobami układu krążenia (24,2%), z zaburzeniami psychicznymi (19,3%) oraz z nowotworami (16,8%). Najlepsze rokowania co do odzyskania pełnej sprawności organizmu bądź zdolności do pracy miały osoby z chorobami układu kostno-stawowego, mięśniowego, gdyż 84,0% orzeczeń o niezdolności do pracy w tej grupie chorobowej wydana została na okres do 24 miesięcy.

W dalszej kolejności były to osoby z chorobami układu krążenia - 82,5% orzeczeń wydanych do 24 miesięcy oraz z chorobami układu nerwowego - 82,4%. (tablica 19, 20).

Analizując poszczególne rodzaje chorób według okresu ważności orzeczenia; najwyższy odsetek badanych z orzeczeniem bezterminowym wystąpił wśród osób z chorobami układu oddechowego - 20,6 % oraz zaburzeniami psychicznymi - 15,2%.

Strukturę orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych bezterminowo według płci osób badanych i wybranych grup chorobowych ilustruje rys. 11.

Rys. 11 **Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych bezterminowo według płci osób badanych i wybranych grup chorobowych**

TABL. 19 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I PRZYCZYŃ CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na czas określony:							beztęminowo
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 miesięcy i więcej	
OGÓŁEM	100,0	1,0	7,7	2,2	43,2	26,7	5,6	0,4	13,2
w tym:									
nowotwory	100,0	0,1	2,3	1,1	41,2	34,0	8,2	0,7	12,4
zaburzenia psychiczne	100,0	0,3	5,8	1,9	43,2	27,2	5,9	0,5	15,2
choroby układu nerwowego	100,0	1,1	6,9	2,1	45,4	26,9	5,6	0,3	11,7
choroby układu krążenia	100,0	0,8	6,4	1,8	47,2	26,3	3,9	0,2	13,4
choroby układu oddechowego	100,0	1,6	8,8	1,3	34,9	26,0	6,4	0,4	20,6
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	2,8	15,1	3,4	39,5	23,2	4,9	0,2	10,9

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

TABL. 20 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG PRZYCZYŃ CHOROBYCH I PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na czas określony:							beztęminowo
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 miesięcy i więcej	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:									
nowotwory	17,9	2,4	5,3	8,9	17,0	22,8	25,9	32,9	16,8
zaburzenia psychiczne	16,9	5,7	12,7	14,3	16,9	17,2	17,6	23,6	19,3
choroby układu nerwowego	8,0	8,5	7,2	7,4	8,4	8,1	8,0	7,0	7,1
choroby układu krążenia	23,8	19,3	19,9	19,3	26,0	23,5	16,4	10,5	24,2
choroby układu oddechowego	3,7	6,1	4,2	2,2	3,0	3,6	4,2	4,3	5,7
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	10,5	29,9	20,6	16,0	9,6	9,2	9,1	6,6	8,7

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

2.1 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE*/ WYDANE PRACOWNIKOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ W 2004 ROKU

Spośród ogółu 132,3 tys. osób badanych po raz pierwszy dla celów rentowych - 92,4 tys. badanych tj. 69,8% stanowili pracownicy - tzn. zatrudnieni na podstawie umowy o pracę. W roku ubiegłym udział pracowników wynosił 71,6%.

Podobnie jak w całej populacji osób przebadanych po raz pierwszy w 2004 r. u 95,3% pracowników niezdolność do pracy wynikała z tzw. ogólnego stanu zdrowia. Wypadki przy pracy spowodowały niezdolność u 2,8% pracowników, a choroby zawodowe u 1,9%.

W grupie osób z orzeczoną niezdolnością do pracy wynikającą z ogólnego stanu zdrowia w 46,4% przypadków orzeczono częściową niezdolność do pracy, w 29,8% całkowitą niezdolność do pracy, w 11,0% całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji, a w 12,6% uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego.

Spośród pracowników poszkodowanych w wypadkach najczęściej ustalano częściową niezdolność do pracy - 53,0% badanych, a w stosunku do 21,6% orzekano uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego, w 18,4% przypadków orzekano o całkowitej niezdolności do pracy, a 4,7% poszkodowanych miało orzeczoną całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji.

Osobom, u których stwierdzono chorobę zawodową z reguły - bo w 90,7% przypadków - orzekano częściową niezdolność do pracy (tablica 21 i rys.12).

Tak jak w całej populacji osób badanych po raz pierwszy dla celów rentowych tak i w przypadku pracowników, niezdolność do pracy powodowały głównie choroby układu krążenia, nowotwory, zaburzenia psychiczne i choroby układu kostno-stawowego. Odsetek badanych pracowników z tymi schorzeniami wynosił odpowiednio - 23,5%, 16,6%, 14,9% i 12,3% (tablica 22).

W zależności od płci badanych, struktura grup chorobowych kształtowała się nieco inaczej. U mężczyzn niezdolność do pracy powstawała najczęściej na skutek chorób układu krążenia - 28,9% przypadków oraz nowotworów - 13,7%, natomiast u kobiet w 21,8% przypadków powstawała ona na skutek nowotworów i w 20,9% zaburzeń psychicznych (rys. 13).

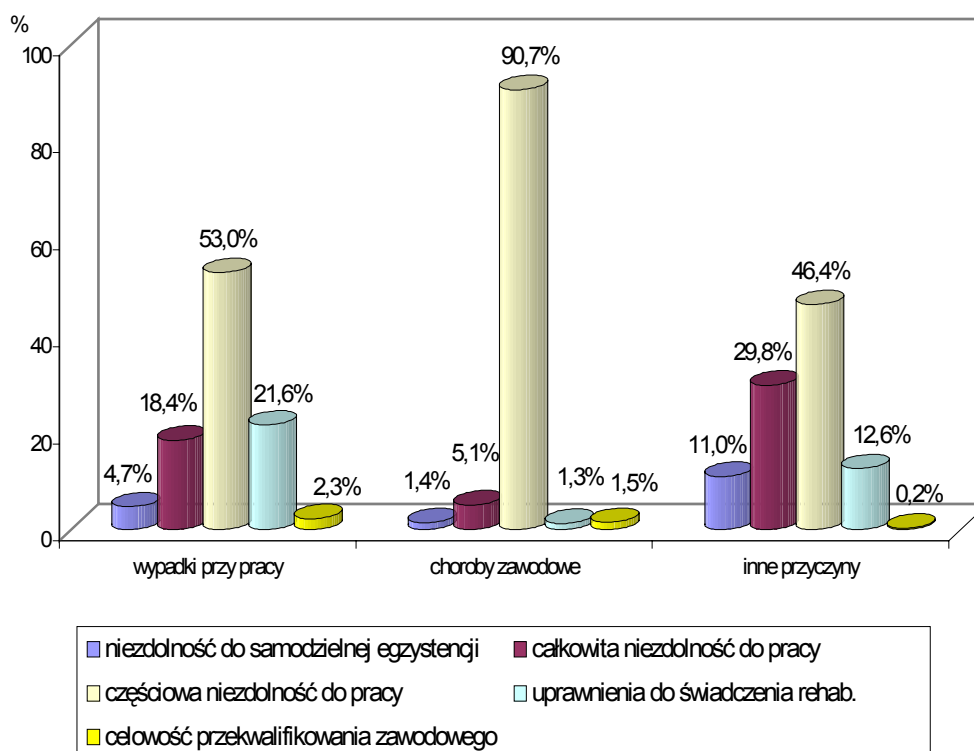
**/ bez orzeczeń pierwszorzazowych w sprawie renty socjalnej*

**TABL. 21 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY
DLA CELÓW RENTOWYCH WYDANE PRACOWNIKOM WEDŁUG
OKOLICZNOŚCI POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI I JEJ STOPNIA**

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:			Średni wiek w latach
		wypadki */	choroby zawodowe	inne przyczyny (ogólny stan zdrowia)	
OGÓŁEM	64 983	1 839	1 242	61 902	47,6
ustalające:					
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	6 912	86	18	6 808	49,0
całkowitą niezdolność do pracy	18 868	338	63	18 467	47,4
częściową niezdolność do pracy	30 800	975	1 126	28 699	48,0
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	8 185	398	16	7 771	45,8
celowość przekwalifikowania zawodowego	218	42	19	157	33,2

*/ wypadki przy pracy, w drodze do lub z pracy, w szczególnych okolicznościach

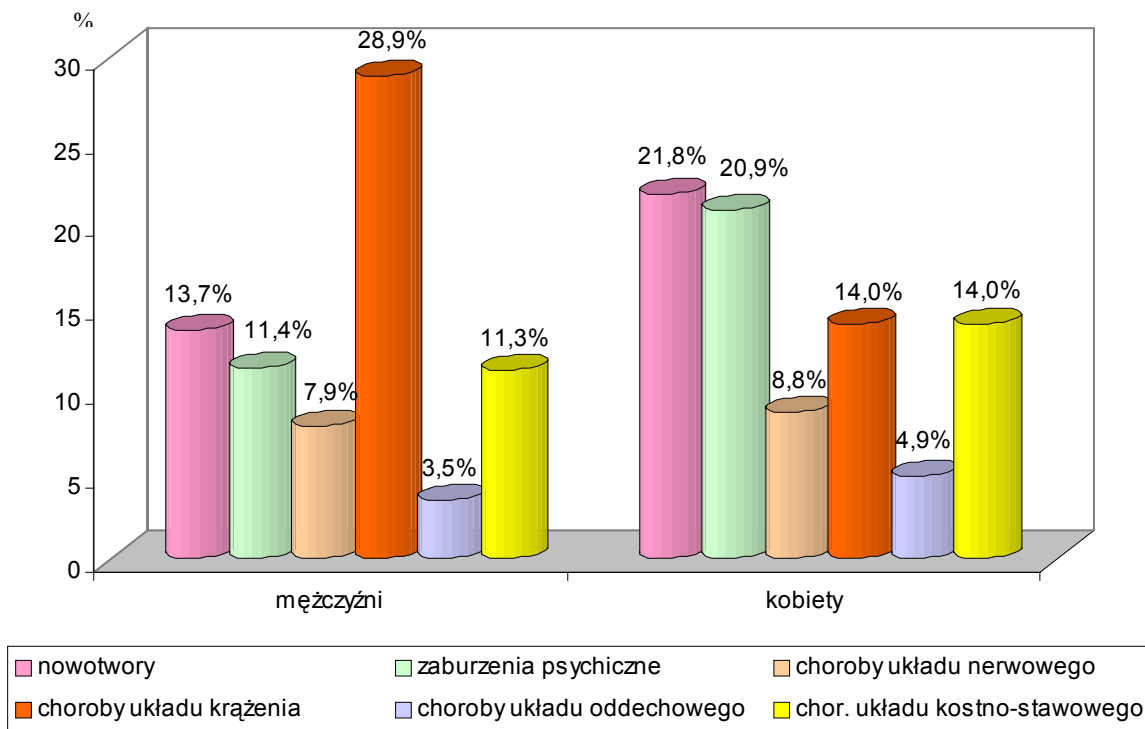
Rys. 12 Struktura orzeczeń pierwszorzazowych rentowych wydanych pracownikom według okoliczności powstania niezdolności do pracy

TABL. 22 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH WYDANE PRACOWNIKOM WEDŁUG GRUP CHOROBYCH I PŁCI OSÓB BADANYCH

Wyszczególnienie	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	64 983	100,0	41 368	100,0	23 615	100,0
w tym :						
nowotwory	10 818	16,6	5 663	13,7	5 155	21,8
zaburzenia psychiczne	9 673	14,9	4 730	11,4	4 943	20,9
choroby układu nerwowego	5 343	8,2	3 261	7,9	2 082	8,8
choroby układu krążenia	15 259	23,5	11 960	28,9	3 299	14,0
choroby układu oddechowego	2 612	4,0	1 460	3,5	1 152	4,9
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	7 985	12,3	4 677	11,3	3 308	14,0

Rys. 13 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych pracownikom według wybranych grup chorobowych i płci osób badanych

W 2004 r. - 9,5% pracowników (w roku poprzednim - 11,2%) z ustalonym stopniem niezdolności do pracy otrzymało orzeczenia bezterminowe. W porównaniu z odsetkiem orzeczeń bezterminowych dla całej populacji badanych po raz pierwszy w 2004 r., jest on niższy o blisko 4 punkty procentowe.

Orzeczenia wydawane na okres do 24 miesięcy stanowiły blisko 85% ogółu orzeczeń pierwszorazowych wydanych pracownikom. W roku poprzednim odsetek ten wynosił 82,0%.

Analiza okresu ważności orzeczeń pracowników pozwala zauważyć, że lekarze orzecznicy znacznie częściej niż w roku poprzednim (niezależnie od stopnia niezdolności do pracy), orzekali o niezdolności do pracy na okres 10 - 12 miesięcy (w 2003r. orzeczenia te stanowiły 41,5%), a rzadziej natomiast wydawali orzeczenia bezterminowe i na okres 13 - 36 miesięcy (w 2003r.- orzeczenia bezterminowe stanowiły 11,2%, a na okres 13 - 36 miesięcy 34,6%) - tablica 23.

TABL. 23 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE */ USTALAJĄCE PRACOWNIKOM NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG PRZEWDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI

Okres ważności orzeczeń	Ogółem		Orzeczenia ustalające:					
			całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji		całkowitą niezdolność do pracy		częściową niezdolność do pracy	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	56 580	100,0	6 912	100,0	18 868	100,0	30 800	100,0
z tego wydane na okres:								
do 3 miesięcy	580	1,0	16	0,2	78	0,4	486	1,6
4 – 6 miesięcy	4 638	8,2	300	4,3	1 046	5,5	3 292	10,7
7 – 9 miesięcy	1 326	2,4	134	1,9	432	2,3	760	2,5
10 – 12 miesięcy	25 741	45,5	3 356	48,6	8 378	44,4	14 007	45,5
13 – 24 miesięcy	15 647	27,7	1 620	23,5	5 888	31,2	8 139	26,4
25 – 36 miesięcy	3 074	5,4	417	6,0	1 283	6,8	1 374	4,4
37 miesięcy i więcej	188	0,3	31	0,5	91	0,5	66	0,2
bezterminowe	5 386	9,5	1 038	15,0	1 672	8,9	2 676	8,7

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

W zależności od rodzaju choroby będącej przyczyną niezdolności do pracy rokowania poprawy stanu zdrowia w relatywnie najkrótszym czasie, przewidywano u chorych z zaburzeniami psychicznymi i chorobami układu nerwowego (najwyższy odsetek orzeczeń na okres krótki - do 24 miesięcy - odpowiednio 89,5% i 88,5%), najniższe zaś u chorych z chorobami układu oddechowego i nowotworami - 72,4% i 79,4% (tablica 24).

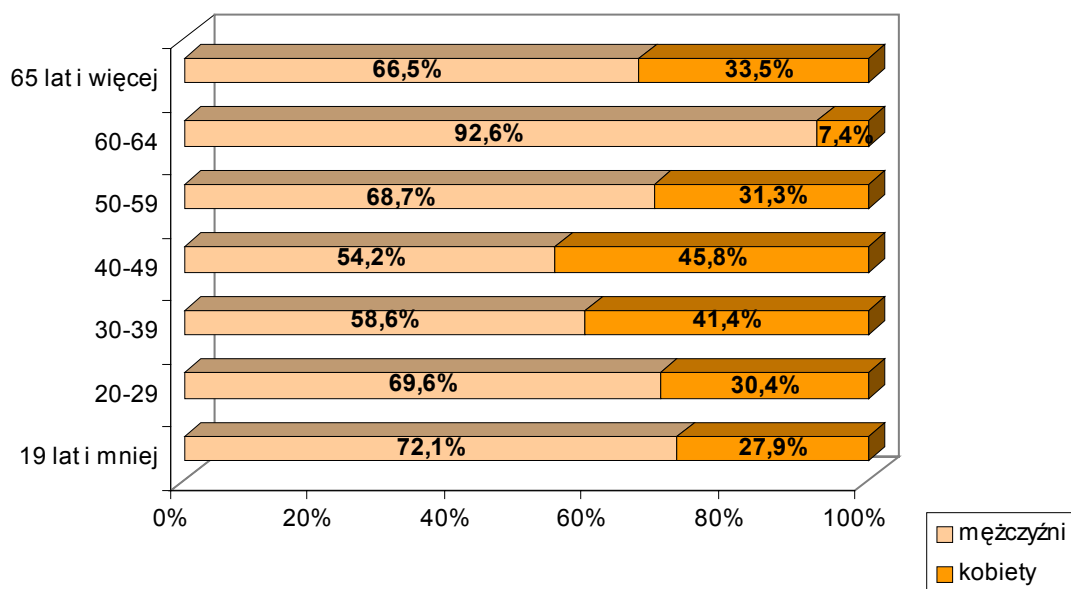
TABL. 24 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH*/ USTALAJĄCYCH PRACOWNIKOM NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem		Orzeczenia wydane na czas określony:							beztęminowo
			do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 miesięcy i więcej	
	liczba	w odsetkach								
OGÓŁEM	56 580	100,0	1,0	8,2	2,4	45,5	27,7	5,4	0,3	9,5
w tym:										
nowotwory	10 621	100,0	0,1	2,3	1,1	41,4	34,5	8,5	0,7	11,4
zaburzenia psychiczne	8 544	100,0	0,4	7,0	2,2	50,6	29,3	4,5	0,3	5,7
choroby układu nerwowego	4 434	100,0	1,1	7,5	2,2	49,6	28,1	5,2	0,3	6,0
choroby układu krążenia	13 529	100,0	0,8	6,6	1,8	49,1	27,6	4,0	0,2	9,9
choroby układu oddechowego	2 277	100,0	1,6	8,6	1,2	34,6	26,4	6,8	0,5	20,3
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	6 054	100,0	2,9	15,9	3,5	40,5	23,7	4,6	0,2	8,7

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

W analizowanej populacji pracowników przeważali mężczyźni, którzy stanowili 63,7% badanej zbiorowości. W grupie osób w wieku 60 do 64 lat ich udział wynosił blisko 93%. Średni wiek pracowników wyniósł 47,6 lat (mężczyźni – 48,4 lat, kobiety – 46,4 lat) i, w porównaniu z rokiem ubiegłym, był średnio wyższy o 1/2 roku. Najliczniejszą grupą byli pracownicy w wieku 50 - 59 lat, stanowili bowiem 42,4% badanych. Powyższe dane prezentuje tablica 25 i rys.14.

Rys 14. Struktura orzeczeń ustalających niezdolność do pracy wydanych pracownikom według wieku i płci osób badanych

TABL. 25 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CEŁÓW RENTOWYCH WEDŁUG WIEKU I PŁCI PRACOWNIKÓW

Wiek	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	64 983	100,0	41 368	100,0	23 615	100,0
19 lat i mniej	86	0,1	62	0,1	24	0,1
20 - 29	3 497	5,4	2 433	5,9	1 064	4,5
30 - 39	7 275	11,2	4 266	10,3	3 009	12,7
40 - 49	22 915	35,2	12 414	30,0	10 501	44,5
50 - 59	27 549	42,4	18 933	45,8	8 616	36,5
60 - 64	3 169	4,9	2 933	7,1	236	1,0
65 lat i więcej	492	0,8	327	0,8	165	0,7
Średni wiek w latach	47,6		48,4		46,4	

3. ORZECZENIA PONOWNE DLA CELÓW RENTOWYCH WYDANE W 2004 ROKU*/

W 2004 r. lekarze orzecznicy ZUS przeprowadzili 595,0 tys. badań ponownych dla celów rentowych, co stanowi 62,6% ogółu wydanych orzeczeń dla celów rentowych. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba zmniejszyła się o 7,4%, a udział w wydanych orzeczeniach ogółem zmalał o 2,8 punktu procentowego.

W wyniku tych badań 48,2 tys. osób tj. 8,1% ogółu badanych zostało uznanych za całkowicie niezdolne do pracy i niezdolne do samodzielnej egzystencji, 116,6 tys. (19,7%) za całkowicie niezdolne do pracy, 347,7 tys. (58,4%) za częściowo niezdolne do pracy, a 16,9 tys. (2,8%) otrzymało uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego. U pozostałych 64,4 tys. (10,8%) stwierdzono brak niezdolności do pracy (tablica 26). W porównaniu z rokiem poprzednim w strukturze orzeczeń stwierdzających stopień niezdolności do pracy nie odnotowano istotnych zmian.

Badania ponowne rencistów umożliwiają dokonanie oceny efektów leczenia i określenie zmian stanu zdrowia badanych po upływie czasu określonego w orzeczeniu poprzednim.

W 2004 r. u 69,3% (412,1 tys. osób) badanych ponownie nie stwierdzono zmian w stanie zdrowia i orzeczono dotychczasowy stopień niezdolności do pracy. Podwyższenie stopnia niezdolności, czyli pogorszenie stanu zdrowia, ustalono u 68,5 tys. osób tj. 11,5% badanych, a poprawę stanu zdrowia stwierdzono u 16,2% (96,3 tys. osób), z czego 64,4 tys. osób uznano za zdolne do pracy (tablica 27).

W porównaniu z rokiem poprzednim lekarze orzecznicy częściej orzekali o pozostaniu w tym samym stopniu niezdolności do pracy oraz częściej wydawali orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego. Pomimo spadku ogółu orzeczeń ponownych w stosunku do 2003 roku, liczba orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wzrosła o 3,8%.

Porównanie liczby orzeczeń ponownych wydanych w latach 2003-2004 wg stopnia niezdolności do pracy i płci przedstawia tablica 28.

Strukturę orzeczeń ponownych dla celów rentowych według stopnia niezdolności do pracy (bez uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego i osób z koniecznością przekwalifikowania zawodowego) przedstawia rys. 15.

**/ bez orzeczeń ponownych w sprawie renty socjalnej*

*Orzeczenia ponowne rentowe
Stopień niezdolności do pracy*

W porównaniu z analogiczną strukturą z roku poprzedniego, obserwujemy spadek o 0,9 punktu procentowego udziału orzeczeń o braku niezdolności do pracy, przy jednoczesnym niewielkim wzroście udziału badanych z orzeczonymi innymi stopniami niezdolności do pracy (tablica 29 i rys. 15).

**TABL. 26 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH
W LATACH 2003-2004 WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY**

Orzeczenia a - poprzedni okres = 100		Ogółem	
		liczba	%
OGÓŁEM	2003	642 635	100,0
	2004	594 956	100,0
	a	92,6	
z tego ustalające:			
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2003	50 511	7,9
	2004	48 198	8,1
	a	95,4	
całkowitą niezdolność do pracy	2003	125 019	19,4
	2004	116 583	19,7
	a	93,3	
częściową niezdolność do pracy	2003	373 874	58,2
	2004	347 714	58,4
	a	93,0	
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	2003	16 316	2,5
	2004	16 929	2,8
	a	103,8	
celowość przekwalifikowania zawodowego	2003	1 256	0,2
	2004	1 108	0,2
	a	88,2	
brak niezdolności do pracy	2003	75 659	11,8
	2004	64 424	10,8
	a	85,2	

**/ bez orzeczeń wydanych w okresie czasowej niezdolności do pracy i w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz orzeczeń w sprawie renty socjalnej*

TABL. 27 ORZECZENIA PONOWNE USTALAJĄCE ZMIANY STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY OSÓB BADANYCH WEDŁUG ICH PŁCI

Rodzaje zmian	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	594 956	100,0	354 542	100,0	240 414	100,0
z tego ustalające:						
pozostanie w tym samym stopniu niezdolności	412 111	69,3	247 345	69,8	164 766	68,5
podwyższenie stopnia niezdolności	68 527	11,5	42 655	12,0	25 872	10,8
obniżenie stopnia niezdolności	31 857	5,4	18 830	5,3	13 027	5,4
brak niezdolności do pracy	64 424	10,8	34 370	9,7	30 054	12,5
inne */	18 037	3,0	11 342	3,2	6 695	2,8

*/ orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

TABL. 28 ORZECZENIA PONOWNE USTALAJĄCE ZMIANY STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY OSÓB BADANYCH WEDŁUG ICH PŁCI W LATACH 2003 - 2004

Rodzaje zmian a – poprzedni okres=100		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	2003	642 635	377 486	265 149
	2004	594 956	354 542	240 414
	a	92,6	93,9	90,7
z tego:				
pozostanie w tym samym stopniu niezdolności	2003	437 982	259 317	178 665
	2004	412 111	247 345	164 766
	a	94,1	95,4	92,2
podwyższenie stopnia niezdolności	2003	71 567	44 067	27 500
	2004	68 527	42 655	25 872
	a	95,8	96,8	94,1
obniżenie stopnia niezdolności	2003	39 855	23 143	16 712
	2004	31 857	18 830	13 027
	a	79,9	81,4	77,9
brak niezdolności	2003	75 659	39 497	36 162
	2004	64 424	34 370	30 054
	a	85,2	87,0	83,1
inne */	2003	17 572	11 462	6 110
	2004	18 037	11 342	6 695
	a	102,6	98,9	109,6

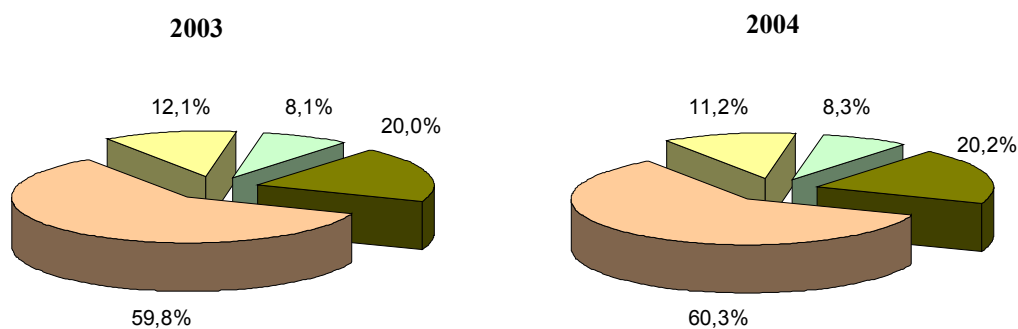
*/ orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

TABL. 29 ORZECZENIA PONOWNE*/ WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH I STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Orzeczenia	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	576 919	100,0	343 200	100,0	233 719	100,0
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	48 198	8,3	28 709	8,4	19 489	8,3
całkowitą niezdolność do pracy	116 583	20,2	71 705	20,9	44 878	19,2
częściową niezdolność do pracy	347 714	60,3	208 416	60,7	139 298	59,6
brak niezdolności do pracy	64 424	11,2	34 370	10,0	30 054	12,9

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

Rys. 15 Struktura orzeczeń ponownych wydanych dla celów rentowych według stopnia niezdolności do pracy w latach 2003-2004

■	całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji
■	całkowita niezdolność do pracy
■	częściowa niezdolność do pracy
■	brak niezdolności

W zależności od rodzaju choroby, poprawa lub też pogorszenie zdolności do pracy u osób badanych ponownie, przebiegało odmiennie. Wśród rencistów z chorobami nowotworowymi, w 18,6% przypadków orzeczono obniżenie stopnia niezdolności do pracy bądź odzyskanie zdolności do wykonywania pracy. W tej grupie badanych wystąpiła więc największa poprawa zdolności do pracy. Stosunkowo dużą poprawę stwierdzono też u rencistów z chorobami układu krążenia i chorobami układu kostno-stawowego. Obniżenie stopnia niezdolności do pracy lub stwierdzenie braku tej niezdolności, orzeczono w stosunku do 7,7% badanych w każdej z tych grup chorobowych.

Wśród rencistów z chorobami nowotworowymi odnotowujemy również najliczniejsze przypadki pogorszenia stanu zdrowia, bowiem w 28,8% przypadków tej grupy badanych ustalono podwyższenie stopnia niezdolności do pracy, a w stosunku do 52,6% orzeczono utrzymanie dotychczasowego stopnia.

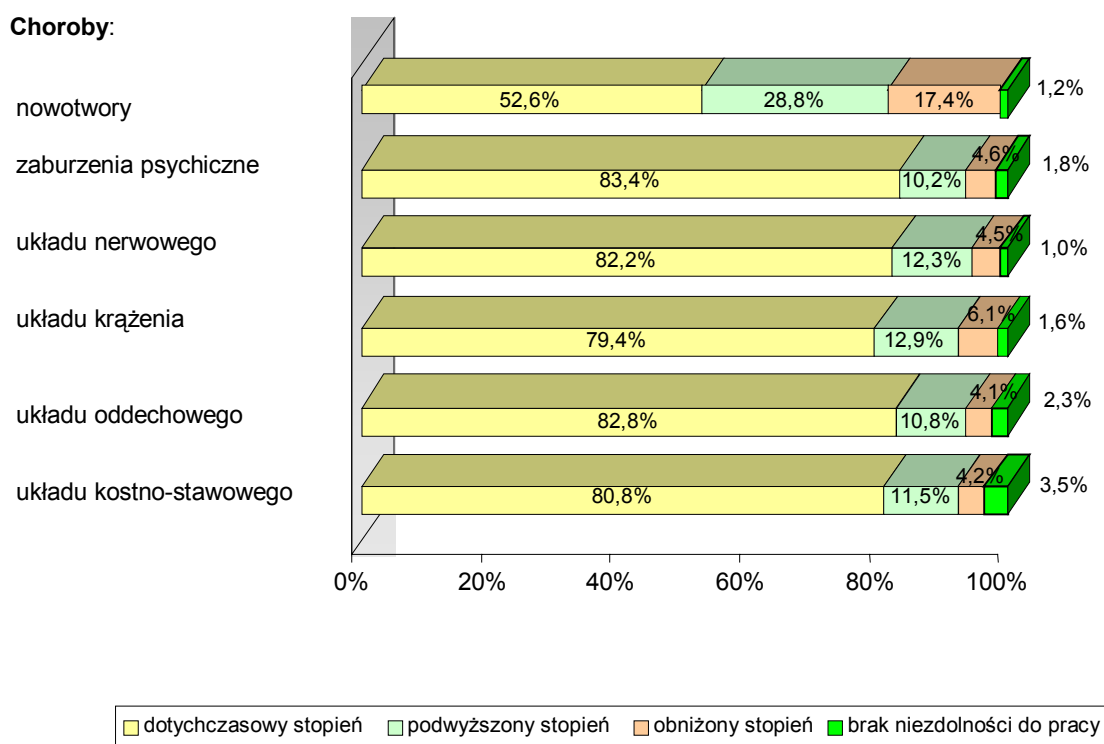
Najwyższy odsetek badanych pozostających w dotychczasowym stopniu niezdolności do pracy, to osoby z zaburzeniami psychicznymi (83,4%), z chorobami układu oddechowego (82,8%) oraz z chorobami układu nerwowego (82,2%) - (tablica 30, rys. 16).

TABL. 30 ORZECZENIA PONOWNE*/ USTALAJĄCE ZMIANY STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia ustalające:			
		dotychczasowy stopień niezdolności	podwyższenie stopnia niezdolności	obniżenie stopnia niezdolności	brak niezdolności do pracy
OGÓŁEM	576 919	412 111	68 527	31 857	64 424
w tym:					
nowotwory	36 555	19 238	10 522	6 368	427
zaburzenia psychiczne	111 969	93 368	11 460	5 153	1 988
choroby układu nerwowego	46 611	38 340	5 730	2 093	448
choroby układu krążenia	141 629	112 444	18 229	8 625	2 331
choroby układu oddechowego	25 592	21 164	2 766	1 061	601
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	77 031	62 250	8 837	3 267	2 677

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

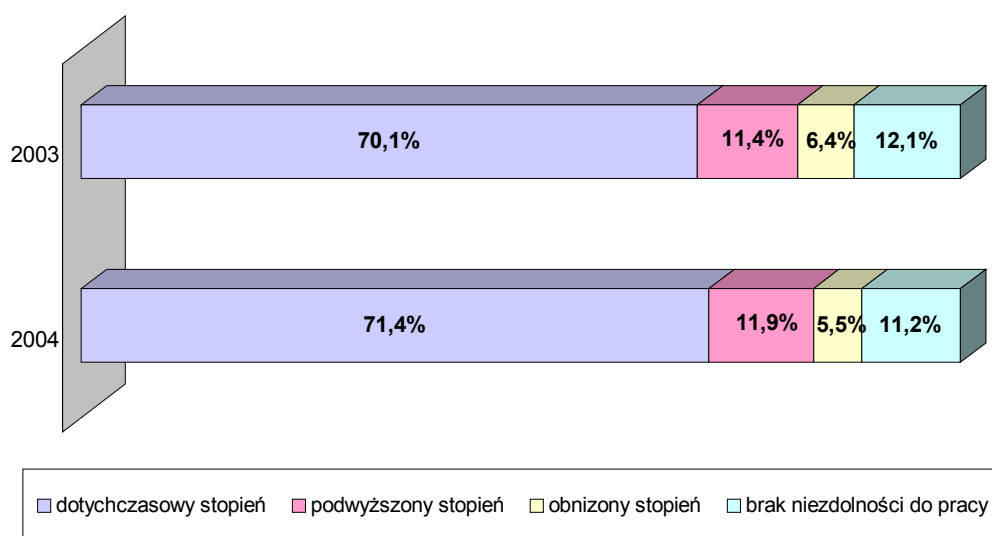
Rys. 16 Struktura orzeczeń ponownych*/ ustalających niezdolność do pracy według zmian stopnia niezdolności do pracy i wybranych grup chorobowych

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

Porównując struktury zmian stopnia niezdolności do pracy (bez uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowości przekwalifikowania zawodowego) w ostatnich dwóch latach, obserwujemy, iż w 2004 r. częściej orzekano o dotychczasowym stopniu niezdolności do pracy oraz częściej podwyższano ten stopień. Rzadziej natomiast stwierdzano poprawę zdolności do pracy - niższy odsetek badanych z obniżonym stopniem niezdolności do pracy oraz niższy udział orzeczeń ustalających brak tej niezdolności (rys. 17).

Rys. 17 Struktura orzeczeń ponownych wydanych dla celów rentowych według zmiany stopnia niezdolności do pracy*/ w latach 2003-2004

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

Niezdolność do pracy u osób badanych ponownie w 2004 r. najczęściej powodowały choroby układu krążenia - w 27,2% ogółu badanych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy, zaburzenia psychiczne - 20,7% oraz choroby układu kostno-stawowego - 14,9%.

W zależności od stopnia niezdolności do pracy rozkład poszczególnych grup chorobowych był nieco inny.

Całkowitą niezdolność do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji orzekano głównie na skutek chorób układu krążenia - 23,4% przypadków, nowotworów - 22,2% i zaburzeń psychicznych 17,0%.

Całkowitą niezdolność do pracy na skutek zaburzeń psychicznych - 28,2%, chorób układu krążenia - 25,1% i nowotworów - 11,8%, natomiast częściową niezdolność do pracy na skutek chorób układu krążenia - 28,4%, zaburzeń psychicznych - 18,7% i chorób układu kostno-stawowego - 18,2% (tablice 31, 32).

TABL. 31 ORZECZENIA PONOWNE */ USTALAJĄCE STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG GRUP CHOROBYCH WYDANE W LATACH 2003-2004

Grupy chorobowe a - poprzedni okres = 100	Ogółem	Stopień niezdolności do pracy:			
		całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy	
OGÓŁEM	2003 2004 a	549 404 512 495 93,3	50 511 48 198 95,4	125 019 116 583 93,3	373 874 347 714 93,0
w tym:					
nowotwory	2003 2004 a	38 050 34 742 91,3	11 867 10 692 90,1	15 396 13 700 89,0	10 787 10 350 95,9
zaburzenia psychiczne	2003 2004 a	113 452 106 092 93,5	8 984 8 181 91,1	36 109 32 924 91,2	68 359 64 987 95,1
choroby układu nerwowego	2003 2004 a	47 871 45 609 95,3	6 934 6 408 92,4	8 867 8 223 92,7	32 070 30 978 96,6
choroby układu krążenia	2003 2004 a	153 629 139 423 90,8	11 805 11 294 95,7	31 864 29 212 91,7	109 960 98 917 90,0
choroby układu oddechowego	2003 2004 a	27 284 25 912 95,0	1 043 1 073 102,9	4 493 4 227 94,1	21 748 20 612 94,8
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2003 2004 a	83 513 76 493 91,6	3 390 3 396 100,2	10 714 9 971 93,1	69 409 63 126 90,9

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

TABL. 32 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH */ USTALAJĄCYCH STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Stopień niezdolności do pracy:			Średni wiek w latach
		całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	52,4
w tym:					
nowotwory	6,8	22,2	11,8	3,0	53,2
zaburzenia psychiczne	20,7	17,0	28,2	18,7	48,8
choroby układu nerwowego	8,9	13,3	7,1	8,9	49,9
choroby układu krążenia	27,2	23,4	25,1	28,4	58,2
choroby układu oddechowego	5,1	2,2	3,6	5,9	55,9
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	14,9	7,0	8,6	18,2	54,6

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

Niezdolność do pracy badanych ponownie (bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego) orzekana była najczęściej na okres 13 - 24 miesięcy - 38,4% przypadków i 10 - 12 miesięcy (28,7%). Łącznie grupa ta liczyła 344,2 tys. osób i stanowiła 67,1% ogółu badanych.

Udział wszystkich orzeczeń na okres do 24 miesięcy wynosił 75,2%, a więc co 4 - tej osobie ustalono niezdolność do pracy na okres ponad 24 miesiące lub bezterminowo. W zależności od orzeczonego stopnia niezdolności do pracy odsetek orzeczeń bezterminowych i dłuższych tj. ponad 25 miesięcy wynosił (tablica 33):

- w przypadku całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji - 33,2%,
- w przypadku całkowitej niezdolności do pracy - 31,5%,
- w przypadku częściowej niezdolności do pracy - 21,3%.

**TABL. 33 ORZECZENIA PONOWNE*/ USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY
DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU
JEJ TRWANIA**

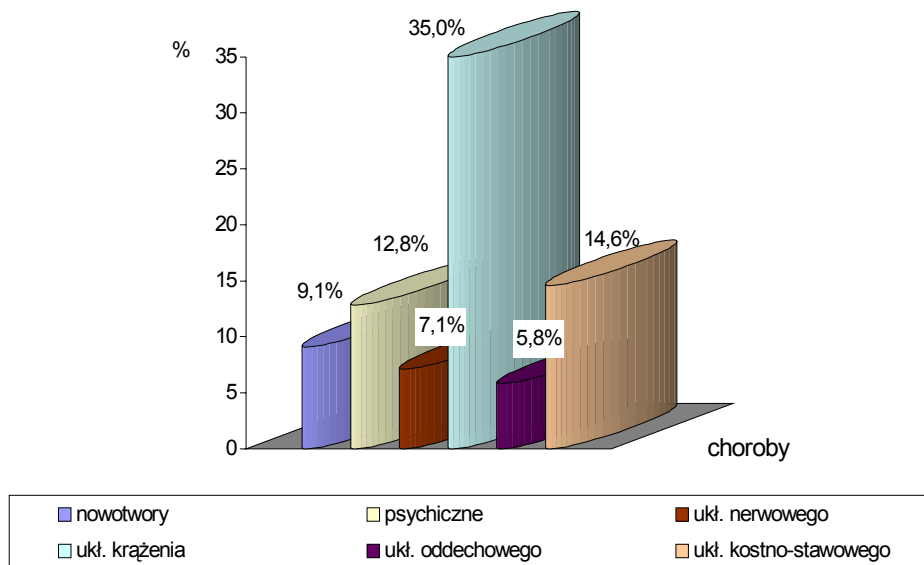
Okres ważności orzeczeń	Ogółem		Orzeczenia ustalające:					
			całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji		całkowitą niezdolność do pracy		częściową niezdolność do pracy	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	512 495	100,0	48 198	100,0	116 583	100,0	347 714	100,0
z tego wydane na okres:								
do 3 miesięcy	6 002	1,2	98	0,2	305	0,3	5 599	1,6
4 – 6 miesięcy	28 953	5,7	1 573	3,3	3 531	3,0	23 849	6,9
7 – 9 miesięcy	6 278	1,2	613	1,3	1 311	1,1	4 354	1,3
10 – 12 miesięcy	147 149	28,7	14 810	30,7	30 408	26,1	101 931	29,3
13 – 24 miesięcy	197 019	38,4	15 095	31,3	44 330	38,0	137 594	39,6
25 – 36 miesięcy	60 613	11,8	6 655	13,8	16 758	14,4	37 200	10,7
37 miesięcy i więcej	3 892	0,8	709	1,5	1 292	1,1	1 891	0,5
bezterminowe	62 589	12,2	8 645	17,9	18 648	16,0	35 296	10,1

**TABL. 34 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH */ USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ
DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU
TRWANIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ JEJ PRZYCZYŃ CHOROBYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na czas określony:							bezterminowo
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 miesięcy i więcej	
OGÓŁEM	100,0	1,2	5,7	1,2	28,7	38,4	11,8	0,8	12,2
w tym:									
nowotwory	100,0	0,2	2,7	1,3	35,4	34,1	9,3	0,6	16,4
zaburzenia psychiczne	100,0	0,2	3,0	1,0	31,4	42,8	13,0	1,0	7,6
choroby układu nerwowego	100,0	0,8	4,5	1,0	27,2	41,4	14,3	1,0	9,8
choroby układu krążenia	100,0	1,3	5,8	1,0	27,2	37,8	10,7	0,5	15,7
choroby układu oddechowego	100,0	1,8	8,3	1,0	25,5	38,2	10,7	0,5	14,0
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	2,8	9,5	1,5	26,3	36,0	11,3	0,7	11,9

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

Rys. 18 Struktura orzeczeń ponownych wydanych bezterminowo według wybranych grup chorobowych

Porównując struktury okresu ważności orzeczeń ponownych wydanych w latach 2003 - 2004, obserwujemy tendencję do skracania długości okresu ważności orzeczeń. Odsetek orzeczeń bezterminowych w 2004 r. był niższy w porównaniu z rokiem poprzednim o 4 punkty procentowe, a udział orzeczeń wydanych na okres 25 - 36 miesięcy był niższy o 0,8 punktu procentowego. Rok wcześniej (z porównania lat 2002 - 2003) tendencja ta miała charakter odmienny.

Porównanie przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i stopnia tej niezdolności, orzeczonych w wyniku badań ponownych w latach 2003-2004 prezentują tablica 35 i 36.

**TABL. 35 ORZECZENIA PONOWNE */ USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY
DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU
TRWANIA NIEZDOLNOŚCI W LATACH 2003 - 2004**

Okres ważności orzeczeń a - poprzedni okres = 100	Ogółem	Orzeczenia ustalające:			
		całkowitą niezdolność do pracy i samodziel- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy	
OGÓŁEM	2003 2004 a	549 404 512 495 93,3	50 511 48 198 95,4	125 019 116 583 93,3	373 874 347 714 93,0
z tego wydane na okres:					
do 12 miesięcy	2003 2004 a	195 182 188 382 96,5	17 169 17 094 99,6	34 785 35 555 102,2	143 228 135 733 94,8
13 – 24 miesięcy	2003 2004 a	191 655 197 019 102,8	14 304 15 095 105,5	42 895 44 330 103,3	134 456 137 594 102,3
25 –36 miesięcy	2003 2004 a	69 242 60 613 87,5	6 617 6 655 100,6	19 091 16 758 87,8	43 534 37 200 85,5
37 miesięcy i więcej	2003 2004 a	4 594 3 892 84,7	655 709 108,2	1 498 1 292 86,2	2 441 1 891 77,5
bezterminowe	2003 2004 a	88 731 62 589 70,5	11 766 8 645 73,5	26 750 18 648 69,7	50 215 35 296 70,3

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

TABL. 36 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH */ USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ PRZEWIDYWANEGO OKRESU JEJ TRWANIA W LATACH 2003-2004

Okres ważności orzeczeń		Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
			całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2003 2004	100,0 100,0	9,2 9,4	22,8 22,7	68,0 67,9
z tego wydane na okres:					
do 12 miesięcy	2003 2004	100,0 100,0	8,8 9,1	17,8 18,9	73,4 72,0
13 – 24 miesięcy	2003 2004	100,0 100,0	7,5 7,7	22,4 22,5	70,1 69,8
25 – 36 miesięcy	2003 2004	100,0 100,0	9,5 11,0	27,6 27,6	62,9 61,4
37 miesięcy i więcej	2003 2004	100,0 100,0	14,3 18,2	32,6 33,2	53,1 48,6
bezterminowe	2003 2004	100,0 100,0	13,3 13,8	30,1 29,8	56,6 56,4

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

W 2004 r. średni wiek osób badanych ponownie wynosił 49,8 lat (dla mężczyzn - 50,4 lata, dla kobiet - 49,2 lat) i był wyższy niż w 2003 r. o 5 miesięcy.

W strukturze wiekowej, w porównaniu do roku poprzedniego, wzrósł odsetek osób powyżej 50 roku życia. W przypadku mężczyzn wzrost ten wynosił 2,6 punktu procentowego, a w przypadku kobiet 2,2 punktu procentowego.

Wśród badanych ponownie w celach rentowych, podobnie jak w całej populacji, przeważali mężczyźni stanowiąc 59,6% ogółu osób poddanych badaniom. Przeważający udział mężczyzn dotyczy wszystkich grup wiekowych, a najwyższy ich odsetek odnotowujemy wśród osób w wieku 60 - 64 lat - 83,7% oraz w wieku 20 - 29 lat - 67,4%.

TABL. 37 ORZECZENIA PONOWNE*/ DLA CELÓW RENTOWYCH WEDŁUG WIEKU I PŁCI OSÓB BADANYCH

Wiek	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	594 956	100,0	354 542	100,0	240 414	100,0
19 lat i mniej	142	0,0	102	0,0	40	0,0
20 - 29	15 852	2,7	10 684	3,0	5 168	2,2
30 - 39	48 324	8,1	29 237	8,3	19 087	7,9
40 - 49	180 429	30,4	96 517	27,2	83 912	34,9
50 - 59	311 847	52,4	190 237	53,7	121 610	50,6
60 - 64	23 303	3,9	19 500	5,5	3 803	1,6
65 lat i więcej	15 059	2,5	8 265	2,3	6 794	2,8
Średni wiek w latach	49,8		50,4		49,2	

**/ bez orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników w wyniku kontroli czasowej niezdolności do pracy oraz orzeczeń ponownych w sprawie renty socjalnej*

4. ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ W 2004 ROKU

Z dniem 1 października 2003 r. weszła w życie ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. (Dz. U. nr 135, poz. 1268) nakładająca na Zakład Ubezpieczeń Społecznych obowiązek orzekania w sprawach o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, przyznawania oraz wypłacania tego świadczenia. Rok 2004 jest pierwszym pełnym rokiem orzekania o niezdolności do pracy dla celów ustalenia uprawnień do renty socjalnej przez lekarzy orzeczników ZUS.

Zgodnie z art. 4.1. ustawy, renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej o całkowitej niezdolności do pracy z powodu naruszenia organizmu, które powstało:

- przed ukończeniem 18 roku życia,
- w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia,
- w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Renta socjalna przysługuje również gdy całkowita niezdolność do pracy spowodowana naruszeniem sprawności organizmu powstała w późniejszym okresie, jednakże samo naruszenie sprawności organizmu powstało przed ukończeniem 18 roku lub w trakcie nauki przed 25 rokiem życia lub w trakcie odbywania studiów doktoranckich czy aspirantury naukowej.

Osobie całkowicie niezdolnej do pracy zgodnie z art. 4.2. przysługuje:

- renta socjalna stała - jeżeli niezdolność do pracy jest trwała
- renta socjalna okresowa - jeżeli niezdolność do pracy jest okresowa.

Jednym z warunków przyznania renty socjalnej przed 1 października 2003 r. było orzeczenie o powstaniu niepełnosprawności w stopniu znacznym bądź umiarkowanym, wydane przez wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności, działające przy wojewódzkich urzędach pracy. Zespoły te były organami orzekającymi w pierwszej instancji, natomiast powołany przez Pełnomocnika do Spraw Osób Niepełnosprawnych - Krajowy Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności - orzekał jako druga instancja.

Od 1 października 2003 r., zgodnie z art. 5 ustawy o rencie socjalnej ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik ZUS.

Wydane przez lekarza orzecznika orzeczenie ma na celu jedynie ustalenie niezdolności do pracy osobom ubiegającym się o prawo do renty socjalnej, co nie jest równoznaczne z decyzją przyznającą to świadczenie.

Dane zaprezentowane poniżej dotyczą zatem wydanych orzeczeń o niezdolności do pracy w powyższych sprawach.

W 2004 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 54,8 tys. orzeczeń pierwszorzazowych i ponownych osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, tj. 5,8% ogółu orzeczeń wydanych w omawianym roku. Z tej liczby orzeczeń, orzeczenia pierwszorzazowe stanowiły 90,9%, zaś ponowne 9,1%.

Spośród 54,8 tys. badanych w sprawie o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, mężczyźni stanowili 53,5% badanych, a kobiety 46,5% (tablica 39).

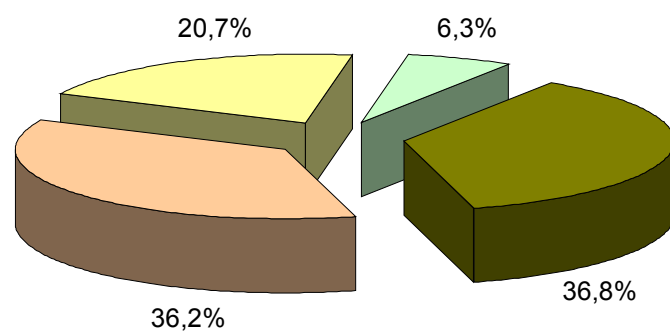
Średni wiek osób, które zostały uznane za niezdolne do pracy wyniósł 26,1 lat; osób badanych po raz pierwszy - 26,2 lat, a osób badanych ponownie 25,3 lat.

Z ogólnej liczby osób poddanych badaniu - 20,1 tys. osób, tj. 36,8% uznano za całkowicie niezdolne do pracy, 3,5 tys. (6,3%) otrzymało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, natomiast 19,8 tys. osób, tj. 36,2% uzyskało orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy. W stosunku do 11,4 tys. badanych (20,7%) lekarze orzecznicy orzekli, że są zdolni do pracy (tablica 38, rys.19).

TABL. 38 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM UBIELAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ

Stopień niezdolności do pracy	Ogółem		Orzeczenia w sprawie renty socjalnej:			
			pierwszorzazowe		ponowne	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓLEM	54 783	100,0	49 777	100,0	5 006	100,0
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	3 454	6,3	3 075	6,2	379	7,6
całkowitą niezdolność do pracy	20 130	36,8	17 957	36,1	2 173	43,4
częściową niezdolność do pracy	19 840	36,2	18 142	36,4	1 698	33,9
brak niezdolności do pracy	11 359	20,7	10 603	21,3	756	15,1

Rys. 19 Struktura orzeczeń pierwszorzadowych i ponownych wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną

całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji
całkowita niezdolność do pracy
częściowa niezdolność do pracy
brak niezdolności

TABL. 39 ORZECZENIA PIERWSZORZADOWE WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG PŁCI I STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Stopień niezdolności do pracy	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	49 777	100,0	26 631	53,5	23 146	46,5
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	3 075	100,0	1 736	56,5	1 339	43,5
całkowitą niezdolność do pracy	17 957	100,0	10 126	56,4	7 831	43,6
częściową niezdolność do pracy	18 142	100,0	9 450	52,1	8 692	47,9
brak niezdolności do pracy	10 603	100,0	5 319	50,2	5 284	49,8

TABL. 40 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE OSOBOM UBIELAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG PŁCI I STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Stopień niezdolności do pracy	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	5 006	100,0	2 628	52,5	2 378	47,5
z tego ustalające:						
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	379	100,0	209	55,2	170	44,8
całkowitą niezdolność do pracy	2 173	100,0	1 209	55,7	964	44,3
częściową niezdolność do pracy	1 698	100,0	834	49,1	864	50,9
brak niezdolności do pracy	756	100,0	376	49,7	380	50,3

Analiza przestrzennego zróżnicowania wydanych w 2004 r. orzeczeń w sprawie ustalenia uprawnień do renty socjalnej, pozwala zauważyć, że największą liczbę orzeczeń w tych sprawach wydano w województwie mazowieckim - 10,0%, lubelskim - 9,1%, podkarpackim - 8,8%, śląskim - 8,7% i wielkopolskim - 8,1% (tablica 40). Rozkład ten jest odmienny, w porównaniu z przestrzenną strukturą pozostałych orzeczeń dla celów rentowych, gdyż występujące tu różnice liczby orzekanych spraw w poszczególnych województwach są znacznie mniejsze.

TABL. 41 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH I PONOWNYCH. USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANYCH OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwo	Udział orzeczeń w sprawach o rentę socjalną
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	7,1
Kujawsko-pomorskie	7,4
Lubelskie	9,1
Lubuskie	3,6
Łódzkie	5,9
Małopolskie	6,1
Mazowieckie	10,0
Opolskie	1,8
Podkarpackie	8,8
Podlaskie	2,0
Pomorskie	6,1
Śląskie	8,7
Świętokrzyskie	4,6
Warmińsko-mazurskie	5,5
Wielkopolskie	8,1
Zachodniopomorskie	5,2

Odmierna jest także struktura grup chorobowych, powodujących wydanie orzeczeń w sprawach o ustalenie uprawnień do renty socjalnej. I tak, najczęściej niezdolność do pracy, osób badanych w tych sprawach, w 2004 r., powodowały zaburzenia psychiczne - 43,6% ogółu orzeczeń oraz choroby układu nerwowego - 14,0%. Wśród orzeczeń pierwszorzadowych zaburzenia psychiczne były przyczyną powstania niezdolności do pracy w 43,9% przypadków, a choroby układu nerwowego w 13,8%, natomiast u badanych ponownie, odsetek ten wynosił odpowiednio 40,4% i 15,2% (tablice 41- 44, rys. 20).

TABL. 42 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE OSOBOM UBIELAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Stopień niezdolności do pracy:		
		całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy
OGÓŁEM	39 174	3 075	17 957	18 142
w tym:				
nowotwory	1 430	288	850	292
zaburzenia psychiczne	17 203	1 262	10 310	5 631
choroby układu nerwowego	5 421	704	1 775	2 942
choroby układu krążenia	1 380	92	513	775
choroby układu oddechowego	1 394	8	299	1 087
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2 813	62	869	1 882

TABL. 43 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH WYDANYCH OSOBOM UBIELAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Stopień niezdolności do pracy:		
		całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:				
nowotwory	3,7	9,4	4,7	1,6
zaburzenia psychiczne	43,9	41,0	57,4	31,0
choroby układu nerwowego	13,8	22,9	9,9	16,2
choroby układu krążenia	3,5	3,0	2,9	4,3
choroby układu oddechowego	3,6	0,3	1,7	6,0
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	7,2	2,0	4,8	10,4

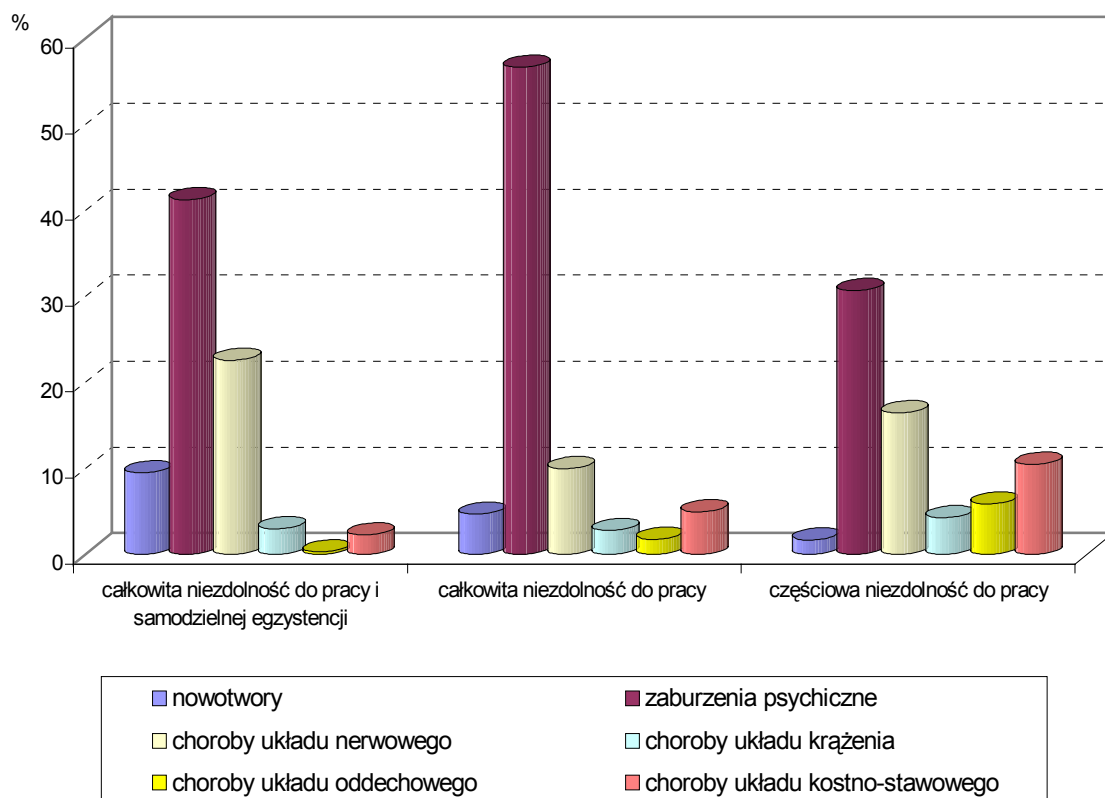
**TABL. 44 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE OSOBOM UBIELAJĄCYM SIĘ
O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY
ORAZ GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Stopień niezdolności do pracy:		
		całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy
OGÓŁEM	4 250	379	2 173	1 698
w tym:				
nowotwory	178	39	102	37
zaburzenia psychiczne	1 718	165	1 092	461
choroby układu nerwowego	646	75	242	329
choroby układu krążenia	139	11	53	75
choroby układu oddechowego	149	1	55	93
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	348	17	130	201

**TABL. 45 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH WYDANYCH
OSOBOM UBIELAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG
STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Stopień niezdolności do pracy:		
		całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:				
nowotwory	4,2	10,3	4,7	2,2
zaburzenia psychiczne	40,4	43,6	50,2	27,1
choroby układu nerwowego	15,2	19,8	11,1	19,4
choroby układu krążenia	3,3	2,8	2,4	4,4
choroby układu oddechowego	3,5	0,3	2,5	5,5
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	8,2	4,4	6,0	11,8

Rys. 20 Struktura orzeczeń pierwszorzadowych i ponownych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy według stopnia niezdolności do pracy oraz grup chorobowych

Rozpatrując jedynie orzeczenia w sprawie renty socjalnej z ustalonym stopniem niezdolności do pracy, odnotowujemy:

- dla orzeczeń pierwszorzadowych - 7,8% uzyskało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, 45,8% uznano za całkowicie niezdolne do pracy, a w 50,6% przypadków orzeczone częściową niezdolność do pracy,
- dla orzeczeń ponownych - 8,9% uzyskało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, 51,1% uznano za całkowicie niezdolne do pracy, a w 40,0% przypadków orzeczone częściową niezdolność do pracy.

Najczęściej niezdolność do pracy orzekana była na okres 13 - 24 miesięcy. W przypadku orzeczeń pierwszorzadowych, orzeczenia o tym okresie ważności, stanowiły 39,1%, a wśród orzeczeń ponownych - 38,3%. Dane liczbowe i struktury orzeczeń pierwszorzadowych i ponownych wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według stopnia niezdolności do pracy i przewidywanego okresu trwania niezdolności przedstawiają tablice 45,46 i rys. 21.

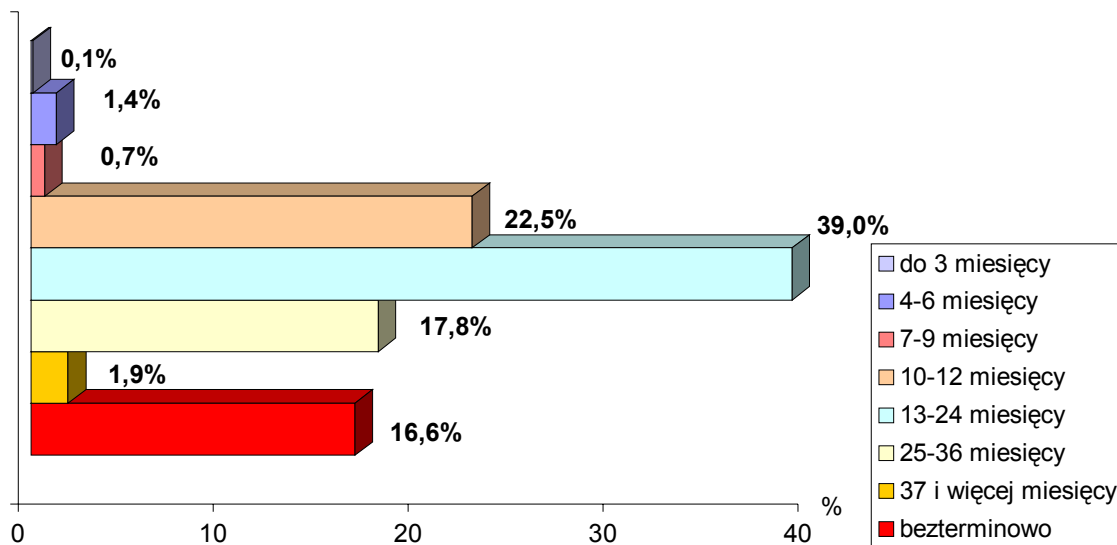
TABL. 46 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI

Okres ważności orzeczeń	Ogółem		Orzeczenia ustalające:					
			całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji		całkowitą niezdolność do pracy		częściową niezdolność do pracy	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	39 174	100,0	3 075	100,0	17 957	100,0	18 142	100,0
z tego wydane na okres:								
do 3 miesięcy	49	0,1	4	0,1	30	0,2	15	0,1
4 – 6 miesięcy	490	1,3	37	1,2	250	1,4	203	1,1
7 – 9 miesięcy	238	0,6	25	0,8	141	0,8	72	0,4
10 – 12 miesięcy	8 829	22,5	480	15,6	4 051	22,6	4 298	23,7
13 – 24 miesięcy	15 295	39,1	651	21,2	7 275	40,5	7 369	40,6
25 – 36 miesięcy	6 891	17,6	605	19,7	3 687	20,5	2 599	14,3
37 miesięcy i więcej	754	1,9	120	3,9	439	2,4	195	1,1
bezterminowo	6 628	16,9	1 153	37,5	2 084	11,6	3 391	18,7

TABL. 47 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI

Okres ważności orzeczeń	Ogółem		Orzeczenia ustalające:					
			całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji		całkowitą niezdolność do pracy		częściową niezdolność do pracy	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	4 250	100,0	379	100,0	2 173	100,0	1 698	100,0
z tego wydane na okres:								
do 3 miesięcy	9	0,2	-	-	2	0,1	7	0,4
4 – 6 miesięcy	92	2,2	11	2,8	46	2,1	35	2,1
7 – 9 miesięcy	60	1,4	4	1,0	37	1,7	19	1,1
10 – 12 miesięcy	960	22,6	67	17,8	528	24,3	365	21,5
13 – 24 miesięcy	1 627	38,3	82	21,7	852	39,2	693	40,8
25 – 36 miesięcy	854	20,1	81	21,4	477	22,0	296	17,4
37 miesięcy i więcej	78	1,8	11	2,8	37	1,7	30	1,8
bezterminowo	570	13,4	123	32,5	194	8,9	253	14,9

Rys. 21 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy według przewidywanego okresu trwania niezdolności

PODSUMOWANIE

Orzeczenia pierwszorazowe wydane dla celów rentowych

1. W 2004 r. spośród 132,3 tys. osób badanych dla celów rentowych po raz pierwszy (bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej) 68,3 tys. tj. 51,6% ogółu orzeczeń pierwszorazowych uzyskało orzeczenie o niezdolności do pracy, w 27,1 tys. przypadków, tj. 20,5% przyznano uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, w stosunku do 0,2 tys., którzy stanowili 0,2% badanych, ustalono celowość przekwalifikowania zawodowego, a 36,6 tys. osób czyli 27,7% uznano za zdolne do pracy.
2. W porównaniu z rokiem poprzednim wystąpił spadek o 16,9% liczby orzeczeń o braku niezdolności do pracy, spadek o 15,1% liczby orzeczeń o częściowej niezdolności do pracy, o 6,5% liczby orzeczeń uprawniających do świadczenia rehabilitacyjnego oraz spadek o 3,1% liczby orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy. Zwiększyła się natomiast o 4,7% liczba wydanych orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji.
3. Spośród 68,3 tys. badanych tj. tych, którzy uzyskali orzeczenie o niezdolności do pracy (bez osób z uprawnieniami do świadczenia rehabilitacyjnego i celowości przekwalifikowania zawodowego) - 35,8 tys. osób tj. 52,4% uznano za częściowo niezdolne do pracy; 22,9 tys. (33,5%) uzyskało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, a 9,6 tys. (14,0%) o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji.
4. Niezdolność do pracy orzeczona w 2004 r. w wyniku badań pierwszorazowych powstała w 94,3% przypadków z tzw. ogólnego stanu zdrowia. Udział wypadków przy pracy wynosił 4,3%, a chorób zawodowych 1,4%. Z porównania powyższej struktury orzeczeń pierwszorazowych wydanych w 2004 r. z analogiczną z 2003 r., czy też lat wcześniejszych, wynika, że nie wystąpiły istotne zmiany związane z przyczyną powstania niezdolności do pracy.
5. Osoby, które uległy wypadkom otrzymywały najczęściej orzeczenia przyznające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego (61,6% przypadków) oraz ustalające częściową niezdolność do pracy (26,3%). Ponad 88% niezdolnych do pracy w następstwie chorób zawodowych zostało uznanych za osoby częściowo niezdolne do pracy. Spośród osób badanych w związku z ogólnym stanem zdrowia - 37,1% otrzymało orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy, 27,4% uzyskało uprawnienia do świadczenia

rehabilitacyjnego, 24,8% otrzymało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, a 10,5% o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji.

6. Orzeczenia pierwszorazowe ustalające niezdolność do pracy (łącznie z orzeczeniami uprawniającymi do świadczenia rehabilitacyjnego) dla celów rentowych, najczęściej wydawano w województwie śląskim - 12,9% ogółu orzeczeń, mazowieckim - 12,1%, wielkopolskim - 11,6%, łódzkim - 8,4% i dolnośląskim - 8,2%. W tych pięciu województwach wydano ponad 53% orzeczeń pierwszorazowych ustalających prawo do świadczeń.
7. Niezdolność do pracy powodowały głównie choroby układu krążenia (20,7% ogółu orzeczeń pierwszorazowych rentowych), zaburzenia psychiczne (15,5%), nowotwory (13,8%), choroby układu kostno-stawowego (13,5%), oraz choroby układu nerwowego (8,4%). Choroby te, poza nowotworami, powodowały głównie częściową niezdolność do pracy.
8. Średni wiek osób badanych w 2004 r. po raz pierwszy dla celów rentowych - łącznie z osobami, w stosunku do których ustalono uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego - wynosił 46,6 lat (mężczyźni - 47,0 lat, kobiety - 45,8 lat) i w porównaniu z rokiem 2003 zwiększył się średnio o 7 miesięcy.
9. W 2004 roku niezdolność do pracy badanych pierwszorazowo orzekana była najczęściej na okres od 10 do 12 miesięcy - 43,2% przypadków oraz na okres 13-24 miesięcy - 26,7% przypadków. Orzeczenia bezterminowe uzyskało 13,2% badanych osób.
10. W ogólnej liczbie orzeczeń pierwszorazowych - 92,4 tys., tj. 69,8% ogółu orzeczeń stanowiły orzeczenia wydane pracownikom ubiegającym się o świadczenie rentowe, czyli osobom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę.
11. Ze względu na ogólny stan zdrowia 46,4% osób z omawianej populacji pracowników uznano za częściowo niezdolne do pracy, 29,8% za całkowicie niezdolne do pracy, a 12,6% przyznano uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego.
12. Wśród pracowników, niezdolność do pracy powodowały głównie choroby układu krążenia, nowotwory, zaburzenia psychiczne i choroby układu kostno-stawowego. Odsetek badanych pracowników z tymi schorzeniami wynosił odpowiednio - 23,5%, 16,6%, 14,9% i 12,3%.
13. Wśród orzeczeń wydanych pracownikom ustalających niezdolność do pracy (bez uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego i celowości przekwalifikowania zawodowego) przeważały orzeczenia wydane na czas określony: 57,1% na okres do 12 miesięcy i 27,7% - na okres 13-24 miesięcy.

Orzeczenia ponowne wydane dla celów rentowych

1. W 2004 r. lekarze orzecznicy ZUS przeprowadzili 595 tys. badań ponownych dla celów rentowych. W wyniku tych badań 48,2 tys. osób tj. 8,1% ogółu badanych zostało uznanych za całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji, 116,6 tys. (19,7%) za całkowicie niezdolne do pracy, 347,7 tys. (58,4%) za częściowo niezdolne do pracy, a 16,9 tys. (2,8%) otrzymało uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego. U pozostałych 64,4 tys. (10,8%) stwierdzono brak niezdolności do pracy.
2. W 2004 r. u 412,1 tys. osób tj. 69,3% badanych ponownie orzeczono dotychczasowy stopień niezdolności do pracy. Podwyższenie stopnia niezdolności ustalono u 68,5 tys. osób tj. 11,5% badanych, a poprawę zdolności do pracy stwierdzono u 96,3 tys. osób (16,2%), z czego 64,4 tys. osób uznano za zdolne do pracy.
3. Odsetek orzeczeń utrzymujący dotychczasowy stopień, w stosunku do 2003 roku wzrósł o 1,1 punktu procentowego. Rzadziej niż w roku ubiegłym stwierdzano poprawę stanu zdrowia, o czym świadczy zmniejszenie o 1,0 punkt procentowy udziału osób uznanych za zdolne do pracy i zmniejszenie o 0,8 punktu procentowego udziału osób, którym obniżono stopień niezdolności do pracy.
5. Niezdolność do pracy u osób badanych ponownie w 2004 r. najczęściej powodowały choroby układu krążenia - w 27,2% ogółu badanych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy, zaburzenia psychiczne - 20,7% oraz choroby układu kostno-stawowego - 14,9%.
6. Niezdolność do pracy badanych ponownie (bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego) orzekana była najczęściej na okres 13 - 24 miesięcy - 38,4% przypadków i krótszym 10 - 12 miesięcy (28,7%). Łącznie grupa ta liczyła 344,2 tys. osób i stanowiła 67,1% ogółu badanych. Udział wszystkich orzeczeń na okres do 24 miesięcy wynosił 75,2%.

Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej

1. W 2004 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 54,8 tys. orzeczeń pierwszorazowych i ponownych osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, tj. 5,8% ogółu orzeczeń wydanych w omawianym roku. Z tej liczby orzeczeń, orzeczenia pierwszorazowe stanowiły 90,9%, zaś ponowne 9,1%.
2. Z ogólnej liczby osób poddanych badaniu - 20,1 tys. osób, tj. 36,8% uznano za całkowicie niezdolne do pracy, 3,5 tys. (6,3%) otrzymało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, natomiast 19,8 tys. osób, tj. 36,2% uzyskało orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy. W stosunku do 11,4 tys. badanych (20,7%) lekarze orzecznicy orzekli, że są zdolni do pracy.
3. Średni wiek osób, które zostały uznane za niezdolne do pracy wyniósł 26,1 lat; osób badanych po raz pierwszy - 26,2 lat, a osób badanych ponownie 25,3 lat.
4. Najczęściej niezdolność do pracy u osób badanych sprawie renty socjalnej, w 2004 r., powodowały zaburzenia psychiczne - 43,6% ogółu orzeczeń oraz choroby układu nerwowego - 14,0%. Wśród orzeczeń pierwszorazowych zaburzenia psychiczne były przyczyną powstania niezdolności do pracy w 43,9% przypadków, a choroby układu nerwowego w 13,8%, natomiast u badanych ponownie, odsetek ten wynosił odpowiednio 40,4% i 15,2%.
5. Najczęściej niezdolność do pracy orzekana była na okres 13 - 24 miesięcy. W przypadku orzeczeń pierwszorazowych, orzeczenia o tym okresie ważności, stanowiły 39,1%, a wśród orzeczeń ponownych - 38,3%.

SPIS TABEL

	str.
Tabl. 1 Orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników w 2004 roku	9
Tabl. 2 Orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników w latach 2003-2004	10
Tabl. 3 Orzeczenia pierwszorazowe wydane dla celów rentowych w latach 2003-2004.....	12
Tabl. 4 Orzeczenia pierwszorazowe wydane dla celów rentowych według płci osób badanych i stopnia niezdolności do pracy.....	13
Tabl. 5 Orzeczenia pierwszorazowe ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych według okoliczności powstania niezdolności oraz grup ubezpieczonych.....	14
Tabl. 6 Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy dla celów rentowych według okoliczności powstania niezdolności oraz grup ubezpieczonych.....	15
Tabl. 7 Orzeczenia pierwszorazowe ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych według okoliczności powstania niezdolności oraz jej stopnia	16
Tabl. 8 Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy dla celów rentowych według stopni niezdolności do pracy oraz okoliczności jej powstania.....	16
Tabl. 9 Orzeczenia pierwszorazowe ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych według okoliczności powstania niezdolności, jej stopnia oraz płci osób badanych	17
Tabl. 10 Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających stopień niezdolności do pracy według województw	19
Tabl. 11 Orzeczenia ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych wydane w latach 2003-2004 według grup chorobowych.....	23
Tabl. 12 Struktura orzeczeń ustalających całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji według wieku osób badanych oraz grup chorobowych	27
Tabl. 13 Struktura orzeczeń ustalających całkowitą niezdolność do pracy według wieku osób badanych oraz grup chorobowych	27
Tabl. 14 Struktura orzeczeń ustalających częściową niezdolność do pracy według wieku osób badanych oraz grup chorobowych	28
Tabl. 15 Struktura orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego według wieku osób badanych oraz grup chorobowych	28
Tabl. 16 Orzeczenia ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności.....	29

Tabl. 17	Orzeczenia pierwszorazowe ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności w latach 2003-2004	31
Tabl. 18	Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy dla celów rentowych według stopnia niezdolności do pracy oraz przewidywanego okresu trwania niezdolności w latach 2003-2004	32
Tabl. 19	Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy dla celów rentowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i przyczyn chorobowych	34
Tabl. 20	Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy dla celów rentowych według przyczyn chorobowych i przewidywanego okresu trwania niezdolności	34
Tabl. 21	Orzeczenia pierwszorazowe ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych wydane pracownikom według okoliczności powstania niezdolności i jej stopnia.....	36
Tabl. 22	Orzeczenia pierwszorazowe ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych wydane pracownikom według grup chorobowych i płci osób badanych.....	37
Tabl. 23	Orzeczenia pierwszorazowe ustalające pracownikom niezdolność do pracy dla celów rentowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności.....	38
Tabl. 24	Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających pracownikom niezdolność do pracy dla celów rentowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności oraz grup chorobowych	39
Tabl. 25	Orzeczenia pierwszorazowe ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych według wieku i płci pracowników	40
Tabl. 26	Orzeczenia ponowne wydane dla celów rentowych w latach 2003-2004 według stopnia niezdolności do pracy	42
Tabl. 27	Orzeczenia ponowne ustalające zmiany stopnia niezdolności do pracy osób badanych według ich płci	43
Tabl. 28	Orzeczenia ponowne ustalające zmiany stopnia niezdolności do pracy osób badanych według ich płci w latach 2003-2004.....	43
Tabl. 29	Orzeczenia ponowne wydane dla celów rentowych według płci osób badanych i stopnia niezdolności do pracy.....	44
Tabl. 30	Orzeczenia ponowne ustalające zmiany stopnia niezdolności do pracy według grup chorobowych	45
Tabl. 31	Orzeczenia ponowne ustalające stopień niezdolności do pracy według grup chorobowych wydane w latach 2003-2004.....	48

Tabl. 32	Struktura orzeczeń ponownych ustalających stopień niezdolności do pracy według grup chorobowych	49
Tabl. 33	Orzeczenia ponowne ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności	50
Tabl. 34	Struktura orzeczeń ponownych ustalających niezdolność do pracy dla celów rentowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności oraz jej przyczyn chorobowych.....	50
Tabl. 35	Orzeczenia ponowne ustalające niezdolność do pracy dla celów rentowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności w latach 2003-2004.....	52
Tabl. 36	Struktura orzeczeń ponownych ustalających niezdolność do pracy dla celów rentowych według stopnia niezdolności oraz przewidywanego okresu jej trwania w latach 2003-2004.....	53
Tabl. 37	Orzeczenia ponowne dla celów rentowych według wieku i płci osób badanych	54
Tabl. 38	Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną	56
Tabl. 39	Orzeczenia pierwszorazowe wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną według płci i stopnia niezdolności do pracy.....	57
Tabl. 40	Orzeczenia ponowne wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną według płci i stopnia niezdolności do pracy.....	58
Tabl. 41	Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych ustalających niezdolność do pracy wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według województw.....	59
Tabl. 42	Orzeczenia pierwszorazowe wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną według stopni niezdolności do pracy oraz grup chorobowych	60
Tabl. 43	Struktura orzeczeń pierwszorazowych wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według stopni niezdolności do pracy oraz grup chorobowych	60
Tabl. 44	Orzeczenia ponowne wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną według stopni niezdolności do pracy oraz grup chorobowych	61
Tabl. 45	Struktura orzeczeń ponownych wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według stopni niezdolności do pracy oraz grup chorobowych	61
Tabl. 46	Orzeczenia pierwszorazowe wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną według stopni niezdolności do pracy oraz przewidywanego okresu trwania niezdolności.....	63
Tabl. 47	Orzeczenia ponowne wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną według stopni niezdolności do pracy oraz przewidywanego okresu trwania niezdolności.....	63

SPIS RYSUNKÓW

str.

Rys. 1	Struktura orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników w wyniku badań przeprowadzonych w latach 2003-2004	9
Rys. 2	Struktura orzeczeń pierwszorazowych wydanych dla celów rentowych w latach 2003-2004	13
Rys. 3	Relacja orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy do ogółu orzeczeń stwierdzających niezdolność do pracy według województw	20
Rys. 4	Relacja orzeczeń o częściowej niezdolności do pracy do ogółu orzeczeń stwierdzających niezdolność do pracy według województw	21
Rys. 5	Relacja orzeczeń przyznających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego do ogółu orzeczeń stwierdzających niezdolność do pracy według województw	22
Rys. 6	Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych według stopnia niezdolności do pracy i wybranych grup chorobowych.....	24
Rys. 7	Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego według wybranych grup chorobowych.....	25
Rys. 8	Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających potrzebę rehabilitacji leczniczej dla uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego według grup chorobowych.....	25
Rys. 9	Struktura wieku osób badanych po raz pierwszy dla celów rentowych	26
Rys. 10	Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych na czas określony według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy	30
Rys. 11	Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych bezterminowo według płci osób badanych i wybranych grup chorobowych.....	33
Rys. 12	Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych pracownikom według okoliczności powstania niezdolności do pracy	36
Rys. 13	Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych pracownikom według wybranych grup chorobowych i płci osób badanych	37
Rys. 14	Struktura orzeczeń ustalających niezdolność do pracy wydanych pracownikom według wieku i płci osób badanych	40
Rys. 15	Struktura orzeczeń ponownych wydanych dla celów rentowych według stopnia niezdolności do pracy w latach 2003-2004	44
Rys. 16	Struktura orzeczeń ponownych ustalających niezdolność do pracy według zmian stopnia niezdolności do pracy i wybranych grup chorobowych.....	46

Rys. 17	Struktura orzeczeń ponownych wydanych dla celów rentowych według zmiany stopnia niezdolności do pracy w latach 2003-2004.....	47
Rys. 18	Struktura orzeczeń ponownych wydanych bezterminowo według wybranych grup chorobowych	51
Rys. 19	Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną.....	57
Rys. 20	Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy według stopni niezdolności do pracy oraz grup chorobowych.....	62
Rys. 21	Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy według przewidywanego okresu trwania niezdolności.....	64